UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUC

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ ANTROPOLOGIE

MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM NA TRHU PRÁCE V REGIONU BÍLOVCE

Bakalářská diplomová práce

Obor studia: Sociální práce

Autor: Mgr. Renáta Opálková

Vedoucí práce: PhDr., Mgr. Naděžda Špatenková, Ph.D., MBA

Bílovec 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma „ Možnosti uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje , které jsem použila.

V Bílovci dne: 31.3.2017 Podpis:……

Děkuji PhDr. , Mgr. Naděždě Špatenkové, PhD., MBA za trpělivost, pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování diplomové bakalářské práci.Děkuji úřadu práce za poskytnutá data. Děkuji rodině za podporu při studiu.

Anotace:

Jméno a příjmení	Mgr. Renáta Opálková
Katedra	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	Sociální práce
Obor obhajoby práce:	Sociální práce
Vedoucí práce:	PhDr., Mgr. Naděžda Špatenková, PhD., MBA
Rok obhajoby	2017

Název práce:	Možnosti uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá možnostmi uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce. Objasnili jsem si pojmy osoba se zdravotním postižením, invalidita, trh práce, aktivní politika zaměstnanosti, sociální pracovník a také jaké výhody mohou získat zaměstnavatelé při zaměstnání osob se zdravotním postižením. V praktické části práce se zabýváme analýzou dat osob zdravotně postižených, které nám poskytly údaje. Námi zjištěné výsledky ukázaly, že osoby z analyzovaného souboru mají zájem pracovat na chráněných místech zřízených zaměstnavatelem v regionu Bílovec.
Klíčová slova:	Osoba se zdravotním postižením, invalidita, trh práce, aktivní politika zaměstnanosti, sociální pracovník, příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, Bílovec.
Title of Thesis:	The participation of people with disabilities in the labor marker in the region of Bilovec
Annotation:	This thesis is focused on job opportunities of people with disabilities in the labor market in the region of Bilovec. There are defined terms such as people with disabilities, invalidity, labour market, active employment policy, social worker. There are also defined advantages for employers which could be gained from employing people with disabilities. The practical part of thesis is focused on a data analysis. The results obtained showed that analysed

	population is interested in working for employers offering protected work place.
Keywords:	Person with disabilities, invalidity, labour market, active employment policy, social worker, contribution to employment aid for people with a disability, Bílovec
Názvy příloh vázaných v práci:	-
Počet literatury a zdrojů	39
Rozsah práce:	62 708

Obsah

Úvod 9

I. TEORETICKÁ ČÁST 11

1 Osoba se zdravotním postižením 11

1.1 Charakteristika osoby se zdravotním postižením 11

1.2 Osoba zdravotně znevýhodněná 13

1.3 Invalidita 14

2 Trh práce 17

2.1 Nezaměstnanost a osoba se zdravotním postižením 17

2.2 Trh práce 18

2.3 Úřad práce 19

2.3.1 Úřad práce kontaktní pracoviště Bílovec 19

2.4 Aktivní politika zaměstnanosti 20

2.4.1 Rekvalifikace 22

2.4.2 Pracovní rehabilitace 23

2.4.3 Chráněné pracovní místo 25

2.4.4 Příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením 26

3 Sociální práce s osobami se zdravotním postižením 29

3.1 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením 29

3.2 Podporované zaměstnávání 34

3.3 Sociální pracovník 35

4 Trh práce osob se zdravotním postižením v regionu Bílovec 38

5 Cíle 41

5.1 Stanovení hypotéz a jejich operacionalizace 41

II. EMPIRICKÁ ČÁST 51

6 Metodika 51

6.1 Metodika sběru dat 51

6.2 Charakteristika výzkumného souboru 51

7 Výsledky 53

8 Diskuze 64

8.1 Možnosti uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce 68
Závěr 71
Seznam literatury a dalších zdrojů 72
Seznam zkratek 76
Seznam tabulek a grafů 77

Úvod

Dělání, dělání, všechny smutky zahání, dělání, dělání je lék…..(Svěrák & Uhlíř, 1980).

Slova známé písně mohou znít pro někoho klišé, ale pro malou skupinu osob je zaměstnání opravdu lék. V současné době Česká republika zaznamenává hospodářský růst, míra nezaměstnanosti se v roce 2016 pohybovala na hranici 5%. I přes tyto relativně příznivé údaje o míře nezaměstnanosti jsou v evidenci úřadu práce klienti, kteří z důvodu svého zdravotního hendikepu, i přes výraznou snahu o zapojení do pracovního procesu se velmi těžce zapojují do běžné pracovní činnosti. V současné době se aktivní politika zaměstnanosti více zaměřuje na pracovní uplatnění osob se zdravotním postižením. Jednou z možností jak těmto osobám navrátit pocit potřebnosti a uplatnění na trhu práce je poskytnutí pomocné ruce při získání pracovního místa s vytvoření profesní pozice odpovídající jejich zdravotním omezením. Pomocí aktivní politiky zaměstnanosti, možnostmi daňových slev a výhod, poradenskou službou a současně i s individuálním přístupem sociálních pracovníků je napomáháno nejen zaměstnavatelům, ale především osobám se zdravotním postižením tak, abychom jim zabezpečili určitou míru solidarity při jejich začleňování do společnosti a dokázali jim pomoci využít jejich reálný potenciál.

K dosažení stanoveného cíle byla použita sekundární analýza dat z úřadu práce o uchazečích o zaměstnání - osobách se zdravotním postižením.

Práce se skládá ze dvou na sebe navazujících částí a to části teoretické a části praktické. V teoretické části práce se seznámíme s pojmy, které souvisí s tématikou osob zdravotně postižených, význam práce pro osoby se zdravotním postižením a možnosti jejich začleňování na pracovní trh, dále s zvýhodňujícími podmínkami pro zaměstnavatele osob se zdravotním postižením a konkrétní práci sociálních pracovníků v této oblasti. Praktická část je zaměřena na analýzu dat osob se zdravotním postižením. Dílčím cílem práce bude popis základních charakteristik pracovního potenciálu osob se zdravotním postižení

I. TEORETICKÁ ČÁST

V úvodu práce si vymezíme základní pojmy související s tématem diplomové bakalářské práce .

1 Osoba se zdravotním postižením

1.1 Charakteristika osoby se zdravotním postižením

Zařazení osob do skupiny osoby se zdravotním postižením, osoby zdravotně znevýhodněné či do skupiny invalidity je v odborné kompetenci České správy sociálního zabezpečení (Česká správa sociálního zabezpečení, 2017).

Rozhodující skutečnost kdo je osoba zdravotně postižená najdeme v odborné literatuře i ve sbírkách zákonů. Světová zdravotnická organizace vymezuje postižení jako: částečné nebo úplné omezení schopnosti vykonávat některou činnost nebo více činností, které je způsobeno poruchou nebo dysfunkcí orgánu (Bruthansova & Jeřábková, 2012, s. 9).

V zákoně o sociálních službách najdeme rozdělení pojmu osoba zdravotně postižená: zdravotní postižení tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby (Česko, 2006).

V odborné literatuře se setkáváme s různými diferenciacemi typu zdravotního postižení. Michalík (2011, s. 34) diferencuje postižení do sedmi skupin. Grudzińská (2012, s. 16) zdravotní postižení rozděluje do šesti skupin:

- smyslové: postižení zraku, sluchu

- tělesné: postižení horních a dolních končetin, páteře či omezení lokomoce

- duševní: schizotopní porucha, psychotické poruchy, poruchy nálady, schizoafektivní poruchy, indukovaná porucha s bludy, schizofrenie

- mentální: lehká a střední mentální retardace

- chronické: cukrovka, astma, nádorové onemocnění, vysoký krevní tlak

- kombinované: kombinace dvou nebo více zdravotních postižení

Charakteristickým znakem zdravotního postižení není jen jeho samotný zdravotní stav, ale dopad zdravotního stavu do života postižené osoby (Komendová, 2009, s. 21).

Nejen osoby se zdravotním postižením, ale i jejich rodiny se tak stávají sociálně závislí, nezávisle na vůli člověka,kteří jsou ovlivněni důležitou událostí a to existencí zdravotního postižení i s jejími důsledky. Zdravotní postižení je vnímáno jako jedna z nejtěžších životních zkoušek (Grudzińská, 2012, s. 15).

Osoby zdravotně postižené se v současné době stále více objevují na veřejnosti, takže vzniká dojem, jako by jich nyní bylo víc než dřív. Není to tak, těchto osob u nás žije ještě mnohem víc, než kolik jich máme možností potkat. Mnozí totiž

ještě nevyšli ven, protože buďto nemohou, nebo nechtějí (Hrdá, 2007,s. 7).

Podle Gruzdińské (2012, s. 17) u nás i ve světě v posledních létech vyčnívá do popředí debata týkající se rozdílného názoru týkající se termínu postižení. Různý úhel pohledu na určitý problém, ustálený vědecký názor pro určité období vývoje, který vytváří paradigmata: medicínský model (cílem je překonání a léčba postižených), sociálně patologický model (problém integrace je sociální povahy), antropologický model (respektování postižených jedinců), v modelu prostředí se hledá odpověď, jak změnit prostředí ve prospěch těchto osob.

V roce 2012 bylo v České republice více než jeden milion lidí s různým typem a mírou zdravotního postižení. Nejčastěji se jednalo o osoby starší 60 let, s mírně převažujícím podílem žen (52 %). Nejrozšířenější intenzitou bylo středně těžké zdravotní postižení (41 %), (Český statistický úřad, 2013).

1.2 Osoba zdravotně znevýhodněná

Za osobu zdravotně znevýhodněnou můžeme považovat fyzickou osobu, které nebyl přiznán žádny stupeň invalidity a není ani poživatelem invalidního důchodu, ale její zdravotní stav umožňuje vykonávat výdělečnou činnost omezeně. Za osobu zdravotně znevýhodněnou můžeme považovat osobu s těží formou astmatu, epilepsií, osobu s poruchou zraku, sluchu či se stabilizovanou roztroušenou sklerózou. Status

osoby zdravotně znevýhodněné má za cíl zvýhodnit zaměstnávání takovýchto osob a jejich uplatnění na trhu práce (Česká správa sociálního zabezpečení, 2017).

Osoba zdravotně znevýhodněná je fyzická osoba, která má zachovánu schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale její schopnosti být nebo zůstat pracovně začleněna, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu; osobou zdravotně znevýhodněnou však nemůže být osoba, která je osobou se zdravotním postižením (Česko, 2004).

1.3 Invalidita

Invaliditu lze obecně chápat jako ztrátu či snížení pracovní neschopnosti a to z důsledku vážného onemocnění nebo úrazu. V zákoně o důchodovém pojištění je stanoveno, že osoba (pojištěnec) je invalidní z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35%. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

a) nejméně o 35%, avšak nejvíce o 49%, jedná se o invaliditu prvního stupně;

b) nejméně o 50% ,avšak nejvíce o 69%, jedná se o invaliditu druhého stupně

c) nejméně o 70%, jedná se o invaliditu třetího stupně (Česko, 1995).

Komendová (2009, s. 87),ve své knize invaliditu charakterizuje, jako dlouhodobou ztrátu schopnosti výkonu výdělečné činnosti zapříčiněnou nepříznivým zdravotním stavem dlouhodobého nebo trvalého charakteru, jejímž důsledkem je nepříznivý dopad do ekonomické a profesní sféry jednotlivce. Nepříznivý zdravotní stav s sebou často přináší i nezanedbatelný hospodářský dopad na rodinu postiženého jedince. Jedná se o sociální událost, s níž právní předpisy spojují právem uznané následky. „ *Invaliditou lze rozumět sociální stav občana, který vyjadřuje míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti v důsledku dlouhodobě, nepříznivého zdravotního stavu“* .

Můžeme hovořit o přímé úměře, čím vyšší je osobě přiznán stupeň invalidity, tím menší možnost má se začleňováním do společnosti a tím větší pomoc upírá k speciálním pomůckám. Můžeme předpokládat, že s vyšším stupněm invalidity, je těžší nalézt vhodné pracovní místo (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Pokud můžeme použít termín invalidita, použít ho můžeme jen za předpokladu, že se jedná o nepříznivý zdravotní stav postižené osoby. Tento stav jde ruku v ruce s omezením možnosti získání zaměstnání, ale i finančních prostředků. Při posouzení invalidity, musíme i zjišťovat poměr mezi poklesem pracovní neschopnosti s dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem (Komendová, 2008, s. 87).

Heczková a Hutář (2012, s. 15) stupně invalidity popisují jako míru zdravotního postižení dané fyzické osoby. Dané stupně nelze použít ke srovnání kvality odvedené práce osoby se zdravotním postižením. V praxi se ale potkáme s tím, že osoba se zdravotním postižením má z důvodu své handicapu velmi malý výběr profesí. Jen minimum zaměstnavatelů je ochotno zaměstnat osobu s III. stupněm invalidity,i když tato osoba nemůže danou profesi zastávat.

Invalidita je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který je základním posudkovým kriteriem, bez kterého nelze splnit podmínku pro uznání plné invalidity a tím i podmínku pro přiznání plného invalidního důchodu. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je vymezen v ustanovení § 26 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož se za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav považuje stav, který má podle poznatků lékařské vědy trvat déle než jeden rok (Komendová, 2009, s. 88).

2 Trh práce

2.1 Nezaměstnanost a osoba se zdravotním postižením

Zdravotní postižení osob dle Buchtové (2002, s. 74), je handicap, který má za následek zařazení těchto osob do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných. Jejich nezaměstnanost má mnohdy negativní dopad na jejich podlomený zdravotní stav.

U osob se zdravotním postižením či jiným zdravotním znevýhodněním je pak nezaměstnanost pro osoby bez postižení vnímána jako normální věc. Pokud osoba s postižení je na trhu práce úspěšná, pak je v médiích prezentována jako překvapující, neobvyklá a výjimečná událost. Pak lze jako pozitivní vnímat fakt, že se tímto způsobem dostávají lidé s postižením více do podvědomí veřejnosti, která si díky tomu získá na tyto osoby nový úhel pohledu jak je – člověk s postižením schopný,aktivní a pracující občan. Na druhou stranu je do budoucna s ohledem na inkluzívní myšlenky žádoucí, aby se tyto úspěchy staly běžnou samozřejmostí (Procházková, 2014, s. 61).

Osoby se zdravotním postižením jsou více ohroženy dlouhodobou i opakovanou nezaměstnaností, než osoby bez postižení. Díky postižení je jejich kvalifikace nižší, než u osob bez postižení, a to má za následek obtížnější vstup na pracovní trh (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Procházková (2014, s. 62) poukazuje na faktory, které se přímo podílí na (ne)zaměstnanost osob se zdravotním postižením. Vedle těch, které vyplývají z vývoje na trhu práce obecně (ekonomická situace), lze důvody vysoké nezaměstnanosti osob s postižením spatřovat jak na straně zaměstnavatelů, tak na straně samotných osob s postižením (uchazečů o práci). Další důležitou roli hrají podmínky, které vytváří stát a rovněž postoje celé společnosti k lidem s postižením.

2.2 Trh práce

Práce člověka naplňuje již po staletí. Práce je činnost vykonávaná za účelem zisku hmotného či nehmotného. Nositelem práce je člověk, proto lze pojem práce z obecného pohledu vymezit jako uvědomělou a cílevědomou lidskou činnost zaměřenou na dosažení užitečného výsledku. Předmětem zájmu pracovního práva ovšem nejsou a nemohou být vztahy vznikající při výkonu jakékoli práce (Stránský, 2012).

Dle Lišky (2004, s. 28) každý lidský jedinec je schopen vykonávat jakoukoliv pracovní činnost. Tato pracovní činnost je od každého člověka jiná a je ovlivněna jeho fyzickým a psychickým potenciálem.

I se svým handicapem se osoby se zdravotním postižení snaží aktivně zapojit do pracovního procesu. Jedním z aktivních nástrojů sociální politiky státu je forma aktivní politiky zaměstnanosti vykonávaná prostřednictvím úřadu práce (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

2.3 Úřad práce

Úřad práce České republiky byl zřízen dnem 1.4.2011 zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů. Úřad práce ČR řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí, zároveň je toto ministerstvo i jeho nadřízeným správním orgánem (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Úřad práce ČR tvoří generální ředitelství, krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajské pobočky“). Součástí krajských poboček jsou dále kontaktní pracoviště. V čele Úřadu práce ČR je generální ředitel. V čele krajské pobočky je ředitel. V čele kontaktního pracoviště krajské pobočky je ředitel nebo vedoucí (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

2.3.1 Úřad práce kontaktní pracoviště Bílovec

Úřad práce kontaktní pracoviště v Bílovci je organizační složkou Úřadu práce ČR - krajské pobočky v Ostravě, která spravuje celé území Moravskoslezského kraje. Úřad práce v Bílovci je zařazen do kategorie kontaktního pracoviště II. s 27 funkčními pracovními místy. Organizačně je Úřad práce v Bílovci je rozdělen na dvě oddělení a to oddělení zaměstnanosti s 9 funkčními místy a oddělením nepojistných sociálních dávek s 17 funkčními místy. V čele kontaktního pracoviště v Bílovci je ředitelka úřadu práce, které jsou dále

funkčně podřízené dvě vedoucí oddělení. Kontaktní pracoviště úřadu práce zabezpečuje činnost zprostředkování zaměstnání, evidenci uchazečů a zájemců o zaměstnání, informuje o volných pracovních místech, vyhledává uchazečům se zdravotním postižením možnosti pracovního uplatnění formou společensky účelných pracovních míst, podílí se na realizaci opatření aktivní politiky zaměstnanosti. Dále rozhoduje ve správním řízení o přiznání příslušné dávky v oblasti nepojistných sociálních dávek – státní sociální podpory, dávek pomoci v hmotné nouzi, dávek pro osoby se zdravotním postižením, dále v oblasti zákona o sociálních službách a zákona o sociálně-právní ochraně dětí (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

2.4 Aktivní politika zaměstnanosti

Zařazení osoby se zdravotním postižením na trh práce zajišťuje úřad práce především pomocí aktivní politiky zaměstnanosti. Do práva na zaměstnání dle Běliny (2014, s. 61) můžeme také zařadit právo na zprostředkování zaměstnání, které může jedinec – fyzická osoba uplatnit k úřadu práce. Do zprostředkování zaměstnání můžeme zařadit nejen vyhledávání zaměstnání, ale i pomoc zaměstnavatelům při hledání zaměstnanců, poradenský a informační servis.

Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zajišťuje

ministerstvo práce a sociálních věcí s úřadem práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty. Nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti , jsou zejména:

- rekvalifikace
- investiční pobídky
- veřejně prospěšné práce
- společensky účelná pracovní místa
- překlenovací příspěvek
- příspěvek na zapracování
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Součástí opatření aktivní politiky zaměstnanosti jsou rovněž:

a) poradenství, které provádějí nebo zabezpečují krajské pobočky úřadu práce za účelem zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů fyzických osob pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání, provolbu přípravy k práci osob se zdravotním postižením a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti

b) podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením

c) sdílené zprostředkování zaměstnání

d) cílené programy k řešení zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti je financována z prostředků státního rozpočtu (Česko, 2004).

Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením je jedním z prvku aktivní politiky zaměstnanosti. Do této podpory patří rekvalifikace, pracovní rehabilitace, chráněné pracovní místo a příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Dále zde můžeme i zařadit podporované zaměstnání (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

2.4.1 Rekvalifikace

Rekvalifikaci zprostředkovávají úřady práce uchazečům o zaměstnání, nebo také zájemcům o zaměstnání. Rekvalifikace má zajistit rovnováhu na pracovním trhu, kdy poptávka na pracovním trhu převyšuje nabídku pracovních sil. Rekvalifikace pomáhá osobám rozšířit svá vzdělání a znalosti a tím i lepší uplatnění na pracovním trhu (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Rekvalifikační kurzy reagují na nedostatečnou nabídku pracovních míst vhodných pro uchazeče o zaměstnání a reagují tak na aktuální profesní poptávku současného trhu práce. Absolvent pomocí rekvalifikačního kurzu získá nové znalosti a dovednosti v novém oboru (Duková, 2013, s. 93 - 94).

Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace včetně jeho udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování

obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopnosti a zkušenosti fyzické osoby, která má být rekvalifikovanou formou získání nových teoretických znalostí a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání (Česko, 2004).

2.4.2 Pracovní rehabilitace

Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i pracovní rehabilitace, která má sloužit k získání vhodného zaměstnání osob se zdravotním postižením (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Matoušek (2005, s .92 - 93) zmiňuje Pfeiffera, Jesenského a Novosada ve vymezení pojmu rehabilitace. Autoři se shodují, že se nejedná jen o lékařskou rehabilitaci, ale v poslední době i rehabilitace v oblasti sociální práce, výchovy, vzdělávání a profesní přípravy, ale i podporovaného pracovního uplatnění k adaptaci jedince na odlišné, nestandardní či ztížené životní podmínky. Dále slouží k získání či znovuzískání a upevnění nejvyšší možné samostatnosti a přiměřené funkční schopnosti.

Úřady práce na základě žádosti osoby se zdravotním postižením zajišťují a zabezpečují pracovní rehabilitace. Úřad hradí i náklady spojené s touto rehabilitací a při zajištění spolupracují s rehabilitačními středisky nebo jejím výkonem mohou pověřit jinou právnickou nebo fyzickou osobu (Krejčířová, 2005, s. 22).

Při návštěvě osoby se zdravotním postižení na úřadu práce je s osobou sepsán individuální plán pracovní rehabilitace, reagující na aktuální situaci na trhu práce. Sepsaný plán je i základním dokumentem pro uskutečňování pracovní rehabilitace. Krajská pobočka příslušného úřadu práce, sestaví individuální plán na základě posudku odborného lékaře, odborné komise a osobnosti klienta. Plán obsahuje cíle, kterých se má pomocí rehabilitace dosáhnout (Kazdová, 2010, s. 27).

Osoby se zdravotním postižením mají právo na pracovní rehabilitaci, která je souvislou činností zaměřenou na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením. Pracovní rehabilitace zahrnuje zejména poradenskou činnost pro volbu povolání a zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, zprostředkování, udržení a změnu zaměstnání, změnu povolání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti. Na pracovní rehabilitaci mohou být na základě doporučení ošetřujícího lékaře vydaného jménem poskytovatele zdravotních služeb zařazeny fyzické osoby, které jsou uznány za dočasně neschopné práce a na základě doporučení okresní správy sociálního zabezpečení vydaného v rámci kontrolní lékařské prohlídky též fyzické osoby, které přestaly být invalidní. Příprava na práci je cílená činnost směřující k zapracování osoby se zdravotním postižením na vhodné pracovní místo a k získání znalostí, dovedností a návyků nutných pro výkon zvoleného zaměstnání nebo jiné

výdělečné činnosti. Tato příprava trvá nejdéle 24 měsíců (Česko, 2004).

2.4.3 Chráněné pracovní místo

Dalším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti je chráněné pracovní místo, které má za úkol začlenit osoby se zdravotním postižením do pracovního procesu. Účelem chráněného pracovní místa je motivovat zaměstnavatele k zaměstnání osob se zdravotním postižením (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Zaměstnavatelé po vytvoření pracovního místa mohou uplatnit zvýhodnění, které jim aktivní politika zaměstnanosti přináší. Chráněné pracovní místo má pro osoby se zdravotním postižením sloužit pro zácvik, výuku, zlepšení svých zručností a následně i pro uplatnění na trhu práce. Chráněné pracovní místo umožňuje osobám se zdravotním postižením práci v nejoptimálnějších (nejvhodnějších) podmínkách vedoucí pracovní výkonnosti. Osobám se zdravotním postižením poskytuje seberealizaci a užitečnost v plnění pracovních možností (Barancová, 2014, s. 181).

Chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s Úřadem práce ČR. Na zřízení chráněného pracovního místa může úřad práce poskytnout zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno po dobu minimálně 3 let. Chráněným pracovním

místem může být i pracovní místo, které je obsazeno osobou se zdravotním postižením, pokud je tak vymezeno v písemné dohodě mezi zaměstnavatelem a Úřadem práce ČR. Dohoda se uzavírá na dobu 3 let (Česko, 2004).

Příspěvek na vytvoření chráněného pracovního místa může být poskytnut i osobě se zdravotním postižení, která se rozhodne pro vykonávání samostatné výdělečné činnosti.
S novelou zákona o zaměstnanosti č. 367/2011 Sb., byl zrušen institut chráněné dílny, a to z důvodů překrývání institutu chráněné dílny s institutem chráněného pracovního místa. Do 31.12.2011 chráněné pracovní dílny byly využívány k podpoře zaměstnávání osob se zdravotním postižením. I přes zrušení tohoto institutu, je chráněná dílna stále používané názvosloví u široké veřejnosti (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

2.4.4 Příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Pomocí aktivní politiky zaměstnanosti stát poskytuje zaměstnavatelům motivační finanční příspěvky. Jedním z nich je i příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Podmínky pro poskytování příspěvku vymezuje zákon o zaměstnanosti spolu s prováděcí vyhláškou č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon o zaměstnanosti (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Zaměstnavateli, zaměstnávajícímu na chráněných pracovním místech (§75 zákona o zaměstnanosti) více jak 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců, se poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání těchto osob formou částečné úhrady vynaložených prostředků na mzdy nebo platy a dalších nákladů. Příspěvkem jsou nahrazovány skutečně vynaložené prostředky na mzdy nebo platy v měsíční výši 75 % skutečně vynaložených prostředků na mzdy nebo platy na zaměstnance v pracovním poměru, který je osobou se zdravotním postižením, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel za sebe odvedl z vyměřovacího základu tohoto zaměstnance, nejvýše však 8 000,-Kč, jde-li o osobu se zdravotním postižením, nebo osobu zdravotně znevýhodněnou (Česko, 2004).

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 % . Tuto povinnost mohou zaměstnavatelé splnit několik způsoby. Jedním ze způsobů je zaměstnat osobu se zdravotním postižením nebo možností odebírání výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více jak 50 % zaměstnanců se zdravotním postižením náhradní plnění. Dalším způsobem je i zadávání zakázek těmto zaměstnavatelům (Rytmus, 2016).

Zaměstnavatel může úřad práce požádat i o příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněného pracovního místa. V zákoně o zaměstnanosti je rovněž vymezen i specifický okruh žadatelů, na které se poskytování příspěvku nevztahuje. Sleva na daních z příjmů při zaměstnávání osob se zdravotním postižením , je dalším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti. Tato sleva je nejčastěji uplatňována při daňových zvýhodněních a může být uplatněna zaměstnavatelem pouze při dosažení zisku v daném kalendářním roce (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

K dalším finančním výhodám poskytovaných při podpoře zaměstnávání osob se zdravotním postižením patří i úlevy na daních. Zaměstnavatel má nárok na slevu na daní z příjmů a to částku 18 000,-Kč na osobu se zdravotním postižením a 60 000,-Kč na každou osobu s těžším zdravotním postižením (Česko, 1992).

3 Sociální práce s osobami se zdravotním postižením

Nejen úřad práce za pomoci sociální politiky státu, ale také pomocí sociální práce sociálních pracovníků úřadu práce , napomáhá osobám se zdravotním postižením se znovu zařadit do pracovního procesu. Podstatné je usilovat o co možná největší samostatnost osob se zdravotním postižením (Sociální pracovníci, 2014).

3.1 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Matoušek ve své knize (2005, s. 90) uvádí, že osoby zdravotně znevýhodněné nestojí o soucit, nechtějí být jen obsluhovány v sebelepších ústavech či nemocnicích. Stejně jako všichni ostatní lidé chtějí žít ve společnosti, snaží se vést normální osobní i rodinný život, žít ve vlastním bytě, mít zaměstnání. Usilují o nalezení přiměřeného pracovního a společenského uplatnění, jako lidé bez zdravotního omezení. K tomuto jejich vlastního úsilí jsou jim nápomocni svou odbornou činností sociální pracovníci.

S vývojem společnosti se postupně mění i pohled na osoby se zdravotním postižením. V minulosti se tyto osoby nacházely povětšinu na samotném okraji a bohužel se s nimi nepočítalo s začleněním do jakékoliv společnosti, ať již společenské, nebo pracovní. Dá se říct, že zlom uvedené problematiky nastal po druhé světové válce. V 50. létech 20.

století se začaly osoby se zdravotním postižením pomalu začleňovat do společnosti (Michalík, 2011, s. 9)

V současné době je snaha osoby se zdravotním postižením začlenit do společnosti a vytvářet jim pozice, na kterých mohou dokázat, že jsou rovnocennými partnery, nejen po osobní a společenské, ale i po pracovní stránce (Krhutová, 2005, s. 49 - 51).

Pro účely vymezení pracovních podmínek osob se zdravotním postižení bylo možné konkretizovat definici osoby se zdravotním postižením podle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením pro oblast výkonu práce. Pojem osoba se zdravotním postižením by tak mohl být vymezen tak, že zahrnuje jednotlivce mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit plnému a účinnému výkonu pracovní činností na rovnoprávném základě s ostatními (Komendová, 2009, s. 22).

Lidé se zdravotním postižením patří mezi skupinu vystavenou mnohem většímu riziku nezaměstnanosti, zejména pak s následkem dlouhodobé nezaměstnanosti. Proto je v integraci zdravotně postižených osob na trh práce kladen důraz na rovné příležitosti a odmítání diskriminace. Osoby se zdravotní postižením už nejsou vnímány jako pasivní příjemci dávek, naopak je zde kladen důraz na uznání jejich práv. Rozvijí se také důraz na kvalitu práce, která má za úkol kariérní rozvoji, ochranu zdraví a bezpečnosti při práci, omezení vzniku

nemoci z povolání či důraz na udržení pracovního místa (Gruzdińská, 2012, s. 24 - 25).

Pracovní podmínky v užším slova smyslu zahrnují faktory přímo působící na organismus zaměstnance během výkonu práce. Zařadit do něj můžeme délku pracovní doby a její rozvržení, organizace práce, prostředí na pracovišti a podmínky bezpečnosti práce, odměňování práce, vztahy na pracovišti, možnosti zvyšování kvalifikace, možnosti dosáhnout postupu v daném zaměstnání, úroveň péče o zaměstnance, atd. Pracovní proces by se měl uskutečňovat v takových podmínkách, které neohrožují život ani zdraví zaměstnanců (Komendová, 2009, s. 10).

Práce pro osobu se zdravotním postižením znamená získání větší nezávislosti, ale i nový sociální status. Získání zaměstnání se v očích členů majoritní společnosti mění pohled na osobu se zdravotním postižením. Osoba se tak nestává být závislá na dávkách a začíná platit daně a pro společnost se stává již užitečnou (Opatřilová & Procházková, 2011, s. 105).

Komendová (2009, s. 12), uvádí, že ve vztahu k osobám se zdravotním postižením se Zákoník práce zmiňuje pouze o jejich zaměstnávání, přičemž se odkazuje na zákona o zaměstnanosti. V samotném Zákoníku práce najdeme jen na několika místech ustanovení chránící osoby se zdravotním postižením, avšak ohledně pracovních podmínek této skupiny osob nestanoví významnější specifika.

Jedním z pilířů demokratické společnosti je i rovný přístup v nezaměstnanosti. V zákoně o zaměstnanosti se hovoří, že „*rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání 1) účastníci právních vztahů jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňující právo na zaměstnání 2) při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána jakákoliv diskriminace"*(Česko, 2004).

Práce není pro většinu zdravotně postižených pouze zdrojem obživy, ale zároveň prostředkem seberealizace s výrazným sociálně rehabilitačním účinkem. Je pro ně důležitá především po stránce psychické a podmiňuje jejich pocit celkové společenské integrace. Člověk je handicapován primárně a to svým zdravotním stavem a společenským postojem k postižení, jakož i sekundárně a to nedostatky v určitých sociálních dovednostech, které se projevují v:

- neschopnosti napsat správně životopis

- nízkém sebehodnocení

- neschopnosti efektivní komunikace, která omezuje vysvětlení, objasnění

- nedostatečné přípravě na vstupní pohovor (Gruzdińská, 2012, s. 31 - 32).

Vzhledem k narůstajícímu důrazu na produktivitu a výkon mají lidé s postižením nejen menší šance uplatnit se na trhu práce, ale i na starost o plně funkční rodinu. V případě, že člen rodiny s postižením nemůže najít práci, přijde o ní, popřípadě postižení vznikne až v průběhu života, pak se do

obtížné situace dostává nejen on samotný, ale i jeho rodina, pro kterou to znamená starost o nezaměstnaného rodinného příslušníka s postižením. U nezaměstnaných osob (s postižením) se vyznačuje pocit vlastní nepotřebnosti a závislosti na druhých (Procházková, 2014, s. 61).

Pomáhat nalézat práci osobám se zdravotním postižením je altruistické chování, které u nás ještě z daleka není běžné. Zaměstnávání osob se zdravotním postižením má řadu dalších významů a to nejen ekonomický. Zdůraznit je nutno hlavně dopad na společenskou soudržnost. Společenství lidí je výkonnější a odolnější, když jeden druhému pomáhá. Společenství prožívá méně napětí, když není důvod k pocitu závisti a nepřejícnosti (Hrdá, 2007,s. 73 - 75).

V § 67 zákona o zaměstnanosti se uvádí, že fyzickým osobám se zdravotním postižením (dále jen osoby se zdravotním postižením) se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce. Osobami se zdravotním postižením jsou fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány:

- invalidními ve třetím stupni (osoba s těžším zdravotním postižením)

- invalidním v prvním nebo druhém stupni

- zdravotně znevýhodněnými (Česko, 2004).

3.2 Podporované zaměstnávání

Podporované zaměstnání je jednou z forem pracovního a zároveň sociálního uplatnění pro lidi znevýhodněné na trhu práce. Mezi další možnosti patří stacionáře, někdy nazývané také centra denních aktivit; chráněná pracoviště, chráněné dílny a výrobní družstva, u nás někdy nazývaná výrobní mužstva invalidů. Ve všech těchto zařízeních pracují především lidé, kteří jsou nějakým způsobem zdravotně znevýhodněni. Výše uvedené instituce jsou zřizovány pro osoby s postižením a obvykle každá z nich přijímá zájemce s určitým typem a stupněm zdravotního postižení. V systému podporovaného zaměstnávání se člověk se zdravotním postižením (nebo i jinak znevýhodněných) naopak setkává s lidmi běžné populace (Krejčířová, 2005, s. 85 - 87).

Podporované zaměstnávání je souhrn všech služeb, které poskytují servis osobám se zdravotním postižením nebo jiným znevýhodněním, kteří chtějí pracovat v kolektivu zaměstnanců bez jakéhokoliv pracovního omezení. Tato služba je cílená i pro zaměstnavatele, kteří osobu se zdravotním postižením chtějí zaměstnat. Služba nabízí legislativní i právní pomoc, poradenství, ale i tréninky pracovníka na pracovišti. Má za úkol těmto znevýhodněným osobám získat nebo zachovat vhodnou pracovní pozici na trhu práce a zvýšit jejich samostatnost. Služba je časově omezena a trvá dva maximálně tři roky.
V České republice je podporované zaměstnání pod záštitou České unie pro podporované zaměstnání a koordinátory jsou agentury (Česká unie pro podporované zaměstnání, 2017).

Podporované zaměstnání dle Doležela (2007, s. 19), můžeme zařadit mezi podpůrné mechanismy, které by měly zabránit sociálnímu vyloučení osob se zdravotním postižením z pracovního procesu.

3.3 Sociální pracovník

Osoby hledající zaměstnání i přes veškerou snahu je nemají, jsou cílovou skupinou pro sociální práci, protože chtějí pomoci při získání zaměstnání, ale i současně pomoci se začleněním do společnosti (Matoušek, 2005, s. 298).

Sociální pracovník je podle zákona o sociálních službách pracovník, který vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytující služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb. Předpokladem k výkonu sociálního pracovníka je plná svéprávnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost podle zákona (Česko, 2006).

Matoušek (2005, s. 309) uvádí: „*cílem sociální práce s nezaměstnanými, je obecně řečeno, snížení rizika jejich sociálního vyloučení, k němuž dochází v rovině ekonomické, sociální i psychické*“.

Sociální pracovník pracuje přímo s danou cílovou skupinou a je nápomocen při řešení jejich tíživé sociální situace. Je to pracovník, který zjišťuje celkovou sociální situaci dané osoby či celé rodiny. Plánuje, realizuje a vyhodnocuje poskytované sociální služby v dané oblasti. Sociální pracovník působí na úřadu práce a dále působí na obecní a krajské úrovni ve výkonu přenesené působnosti. Sociální pracovník úřadu práce má na starost klienty dávek osob zdravotně postižených, dávek pomoci v hmotné nouzi, ale také i specifické uchazeče o zaměstnání. Poskytuje jim sociální poradenství a na základě podané žádosti je provedeno sociálním pracovníkem sociální šetření v přirozeném prostředí žadatele o dávky, popřípadě oprávněné osoby nebo příjemcem dávky za účelem ověření rozhodných skutečností pro nárok na dávku nebo na její výši (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016).

Služby, nejen sociální, které jsou poskytovány nezaměstnaným by měly být navzájem provázené. Celkový systém služeb by měl dle Matouška (2005, s. 310) obsahovat:

- sociální práci v lokalitách (vyhledávání ve své spádovosti osoby dlouhodobě nezaměstnané a osoby s materiálními problémy.
- poradenství a posouzení jejich momentální životní situace, pomáhá při klientům při plánování jejich individuálních cílů a kroků.
- příprava pro zaměstnání. Poskytuje klientům podporu při jejich obtížích spojených s nezaměstnaností, je nápomocen při hledání vhodného zaměstnání, asistuje při nácviku zvládání sociálních a

praktických dovednostech, napomáhá při získání kontaktů na organizace , které poskytují pomoc při hledání zaměstnání. Má přehled o možnostech vhodného zaměstnání v místě bydliště

Hlavním cílem spolupráce mezi úřady práce a obcí s rozšířenou působností je vytvoření funkčního systému práce s osobami se zdravotním postižením, který se bude vyznačovat efektivitou systému sociální práce s těmito osobami, zabezpečením návaznosti jednotlivých služeb sociální práce, komplexností a koordinací služeb (Sociální pracovníci, 2014).

4 Trh práce osob se zdravotním postižením v regionu Bílovec

Město Bílovec leží v Moravskoslezském kraji v severní části okresu Nový Jičín . V současné době má město kolem 7 663 obyvatel (Kuchta, 2006, s. 3).

Bílovec je obec s rozšířenou působností – obcí III. stupně. Sdružení obcí Bílovecka bylo založeno 25. 4. 2001 jako dobrovolný svazek obcí spádového území města Bílovce, na jehož území se nacházejí zařízení, která slouží občanům se širokého okolí. Spádovost tedy vyplývá nejen z administrativně - správních potřeb občanů, ale také z pohledu zabezpečení ekonomických, školských, sociálních a zdravotnických služeb regionu (Kuchta, 2009,s.14).

Bílovecko představuje 9 obcí a 2 města v současné době s 19 000 obyvateli. Jedná se o města Bílovec a Klimkovice , obce Bítov, Bravantice, Jistebník, Olbramice, Slatina, Těškovice, Tísek, Velké Albrechtice a Zbyslavice. Bílovecko těsně sousedí s mikroregiony Poodří a Odersko. Na severu svého území sousedí s okresem Opava a na východě s okresem Ostrava (Kuchta, 2009,s. 18).

Region Bílovce má v rámci Moravskoslezského kraje výhodnou polohu. Bílovec je vzdálen od krajského města Ostravy 25 km a 22 km od okresního města Nový Jičín. Regionem prochází vysokorychlostní železniční trať a také dálnice D 47. V příznivé dojezdové vzdálenosti od Bílovce je i mezinárodní letiště Leoše Janáčka v Mošnově (Český statistický úřad, 2016).

V regionu Bílovce nalezneme Chráněnou krajinnou oblast Poodří a Jistebnickou rybniční soustavu, které tvoří vhodné podmínky pro zemědělskou činnost. Díky těmto přírodním podmínkám jsou v regionu dva velké zemědělské podniky a to Agro Bílovec a Zemspol Studénka a také firmy zabývající se chovem ryb. V lokalitě nalezneme průmyslové podniky s dlouholetou strojírenskou tradicí, jedná se o Massag a.s. (dříve Koh-i-noor), Vagónka Studénka, AK, Pars Komponenty s.r.o., Metal Studénka. Oblast Bílovecka sousedí se s regiony Beskydy a Jeseníky což umožňuje vytvářet pracovní příležitosti v cestovním ruchu. Dále je zde využití pracovního potenciálu ve školství, zdravotnictví a ve sféře služeb. Nesmíme zapomenout na Sanatoria v Klimkovicích (Český statistický úřad, 2006).

V samotném městě Bílovec působí tyto největší firmy a podniky: Pekařství Illík, Massag a.s., MSV Studénka, s.r.o., Slumbi spol. s.r.o., ZD Bílovec Agro, nemocnice Bílovec, IMCOPharm (Bílovec, 2016).

V návrhu programu rozvoje města Bílovce na období let 2015 – 2018 si dalo město za cíl podporu aktivit osob se zdravotním postižením a pomoc při jejich zapojení do běžného života. Jako další cíl si město vytýčilo hledání možností pro zlepšení uplatnění občanů na trhu práce v Bílovci a regionu Bílovecko (Bílovec, 2016).

Město Bílovec disponuje stavebními objekty vhodnými pro výrobní činnost firem, zaměstnávající osoby se zdravotním postižením nebo osoby zdravotně znevýhodněné. Jedná se o

objekty které svými dispozicemi po stavebních úpravách jsou schopny splňovat pracovní a sociální podmínky osob zdravotně postižených. Volný nevyužitý objekt, budova „Beseda Bílovec“ – bývalá školní družina a jídelna základní školy TGM, na strategickém místě u hlavní silnice na Ostravu, v blízkosti autobusových zastávek a v blízkosti centra města. Dalším vhodným objektem je „Tělocvična na Tkalcovské ulici“. K tělocvičně patří i volné prostory vhodné k podnikání. Budova se nachází přímo v centru města Bílovce. Dále jsou to 2 objekty původních kotelen na sídlišti Radotín a kotelna v blízkosti domu s pečovatelskou službou na ulici 17. listopadu.
V místních částí Bílovce jsou volné objekty v majetku města a to konkrétně v místní části Výškovice – objekt pohostinství a v místní části Lubojaty – prostory na provozovnou pošty (Bílovec, 2017).

5 Cíle

Cílem práce je zmapování možností uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce. Dílčím cílem práce bude popis základních charakteristik pracovního potenciálu osob se zdravotním postižením, které jsou v současné době v evidenci Úřadu práce v Bílovci.

5.1 Stanovení hypotéz a jejich operacionalizace

Hypotéza (Veselá, 2006, s. 31) je vědecké tvrzení, které vychází z ucelené vědecké teorie a obsahuje implicitně a explicitně vyjádření nového poznání. Hypotéza připouští možnost souvislosti mezi dvěma či více proměnnými. V pracovních hypotézách musí mít všechny proměnné svou operacionalizaci.

Na základě stanovení dílčích cílů jsme si stanovili tyto hypotézy:

H 1: Věková kategorie osob zdravotně znevýhodněných, či osob se stupněm invalidity I. a II. nad 50. let je procentuálně více zastoupená než věková kategorie osob zdravotně znevýhodněných, či osob se stupněm invalidity I. a II. do 30 let.

H 2: Čím vyšší vzdělání mají uchazeči o zaměstnání, tím méně je jich v evidenci úřadu práce.

H 3: Osoby s přiznaným I. stupněm invalidity jsou v analyzovaném souboru více zastoupeny, než osoby s II. stupněm invalidity.

H 4: Osoby s I. stupněm invalidity mají větší zájem o dojíždění do zaměstnání , než osoby s II. stupněm invalidity.

H 5: Čím méně fyzicky náročné zaměstnání je uchazečům o zaměstnání nabízeno, tím větší zájem je o vykonávání tohoto zaměstnání .

H 6: Osoby s I. stupněm invalidity mají větší zájem o práci v chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem, než osoby s II. stupněm invalidity.

Operacionalizace hypotézy č. 1

- Proměnná věk – možnosti – 0 - 20, 21 - 30, 31 – 40, 41 – 50, 50 a více
- Proměnná uchazeči o zaměstnání – možnosti – osoba zdravotně znevýhodněná, osoba s I. stupněm invalidity, osoba s II. stupněm invalidity

Věk je základní biologická charakteristika a životní proměnná jedince. Je dán počtem let od narození, je jednoznačný a jeho čas plyne lineárně (Jandourek, 2007, s. 67).

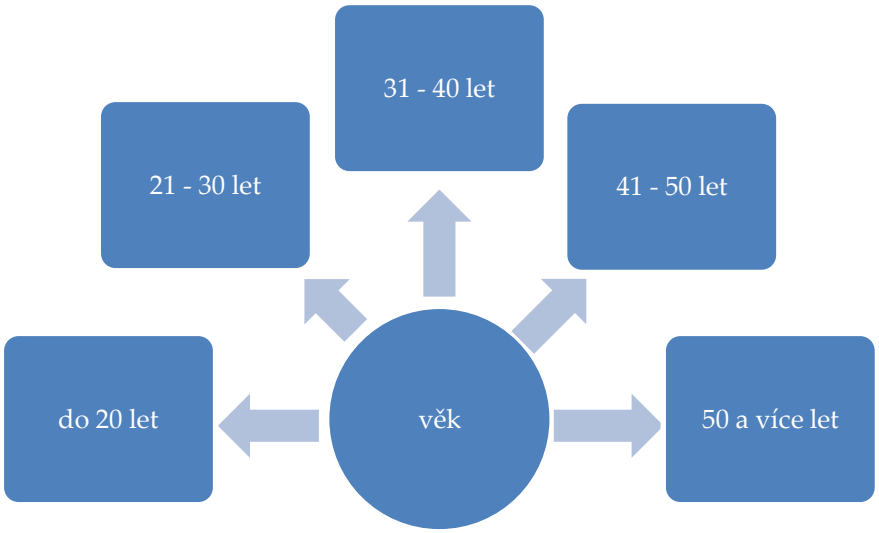

Uchazeč o zaměstnání je osoba, která požádá na úřadu práce o zprostředkování zaměstnání.

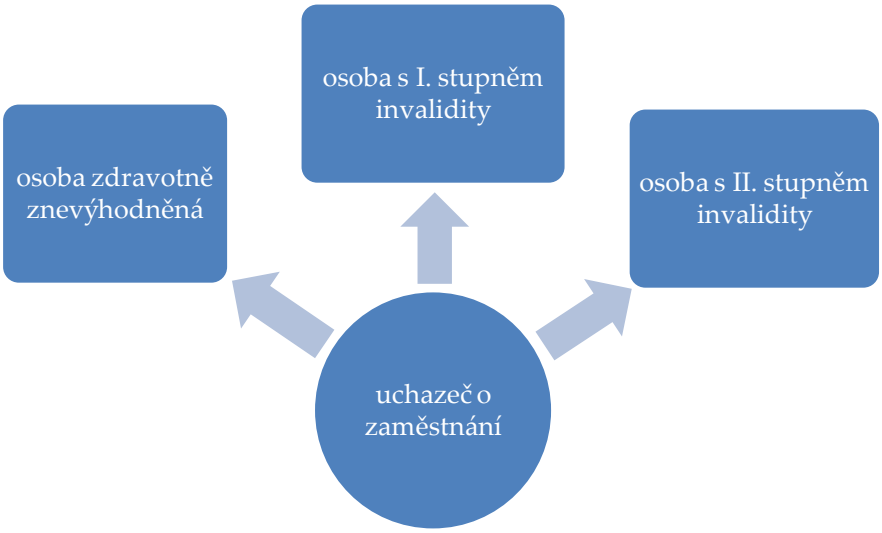

Operacionalizace hypotézy č. 2.

- Proměnná vzdělání – možnosti: základní, nižší střední odborné, vyučen, vyučen s maturitou, úplné střední odborné, vysokoškolské.
- Proměnná evidence uchazečů o zaměstnání – obsahuje údaje, která žadatel o zprostředkování zaměstnání uvede v žádosti o zprostředkování zaměstnání.

Vzdělání je souhrn znalostí, dovedností a schopností, které lidé získají za pomoci vzdělání. Sociální instituce zahrnující skupiny, organizace, normy, role a statusy spojované s předáváním vědomostí a dovedností členům společnosti (Jandourek, 2007, s. 72).

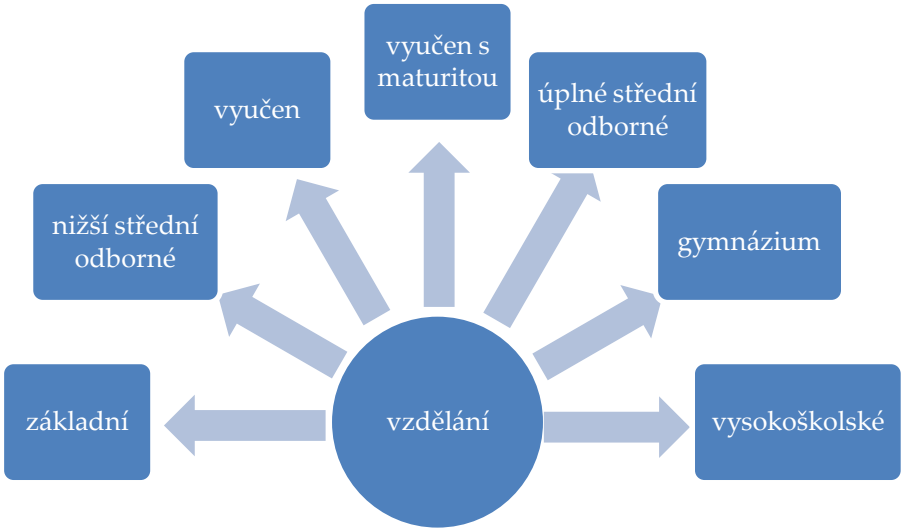

Evidence uchazečů o zaměstnání obsahuje údaje , která žadatel o zprostředkování zaměstnání uvede v žádosti o zprostředkování zaměstnání.

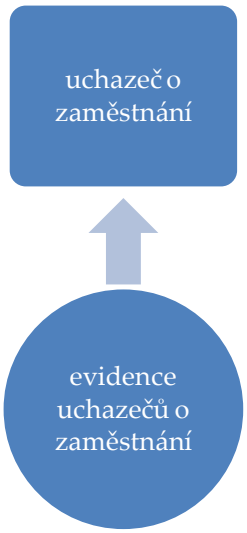

Operacionalizace hypotézy č. 3.

Osoby s přiznaným I. stupněm invalidity jsou v analyzovaném souboru více zastoupeny, než osoby s II. stupněm invalidity.

- Proměnná invalidita – varianty I. stupeň, II. stupeň, III. stupeň

- Proměnná – analyzovaný soubor. Soubor elementárních jednotek, kterými je operacionalizován cílový výzkumný soubor. V souboru jsou k dispozici požadované statistické údaje (Jandourek, 2007, s. 53).

Invalidita je ztráta či snížení pracovní neschopnosti. Vzniká buď jako následek vážného zdravotního onemocnění nebo na základě úrazu.

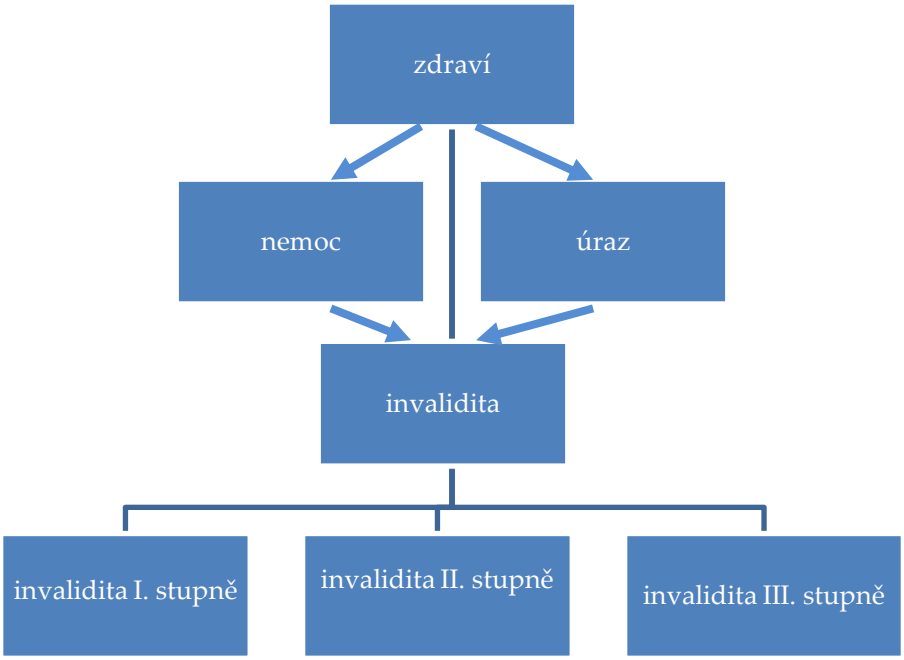

Analyzovaným souborem rozumím celkový soubor,ve kterém najdeme všechna požadovaná data námi vytvořených hypotéz.

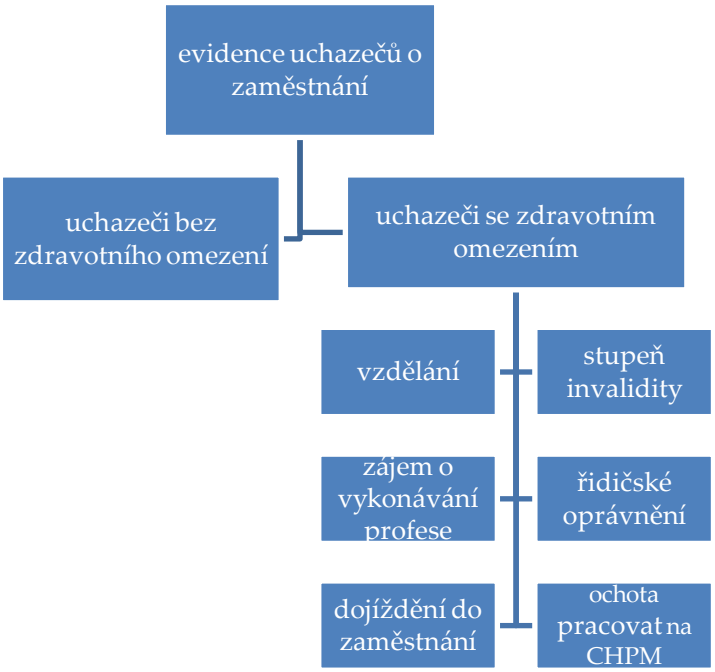

Operacionalizace hypotézy č. 4.

Osoby s I. stupněm invalidity mají větší zájem o dojíždění do zaměstnání , než osoby s II. stupněm invalidity.

- Proměnná – invalidita - varianty I. stupeň, II. stupeň, III. stupeň
- Dojíždění do zaměstnání – schopnost pracovníka dojíždět do vhodného zaměstnání

Invalidita je ztráta či snížení pracovní neschopnosti. Vzniká buď jako následek vážného zdravotního onemocnění nebo na základě úrazu.

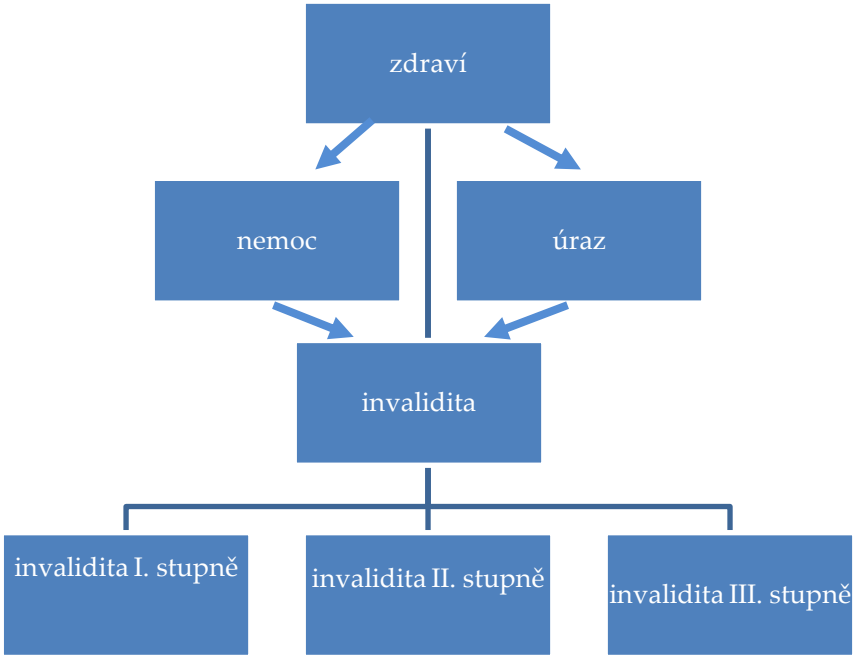
zdraví
nemoc
úraz
invalidita
invalidita I. stupně
invalidita II. stupně
invalidita III. stupně

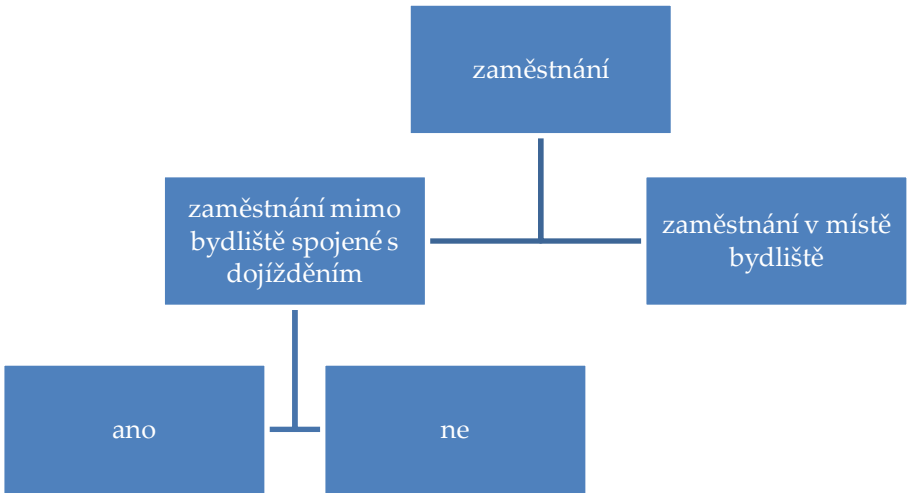
zaměstnání
zaměstnání mimo bydliště spojené s dojížděním
zaměstnání v místě bydliště
ano
ne

Operacionalizace hypotézy č. 5.

Čím méně fyzicky náročné zaměstnání je uchazečům o zaměstnání nabízeno, tím větší zájem je o vykonávání tohoto zaměstnání .

- Proměnná – fyzicky náročné zaměstnání. Zaměstnání je pravidelně vykonávaná pracovní činnost na základě právní vztahu za mzdu nebo plat.
- Proměnná – zájem - možnosti ano x ne

Zaměstnání je standardizovaný souhrn pracovních činností podle jejich obvyklého seskupení na trhu práce, jejichž výkon předpokládá určitou odbornou a další způsobilost (Česko, 2004, s. 79).

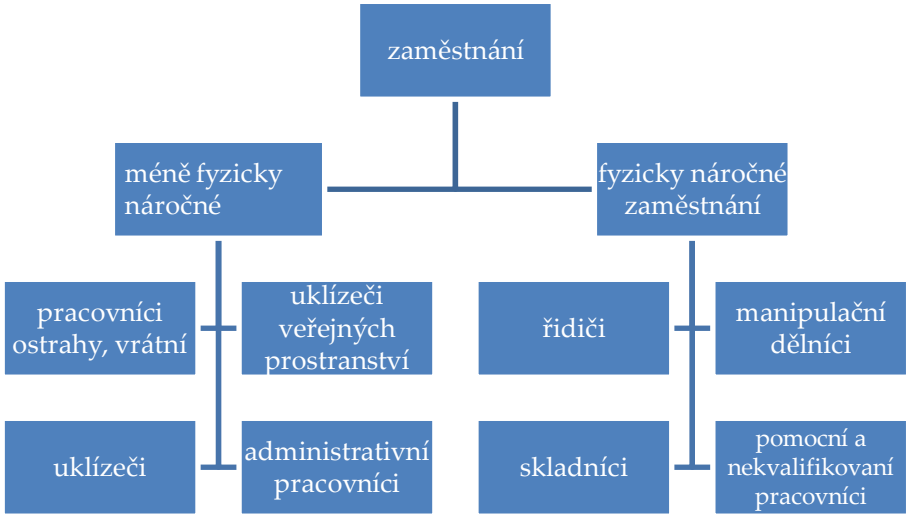

Zájem je konstantní zaměření osobnosti k určitým oblastem a jevům života, soustřeďování pozornosti na jevy, které mají teoretický nebo praktický význam pro potřeby a hodnoty individua (Geist, 1992, s. 29).

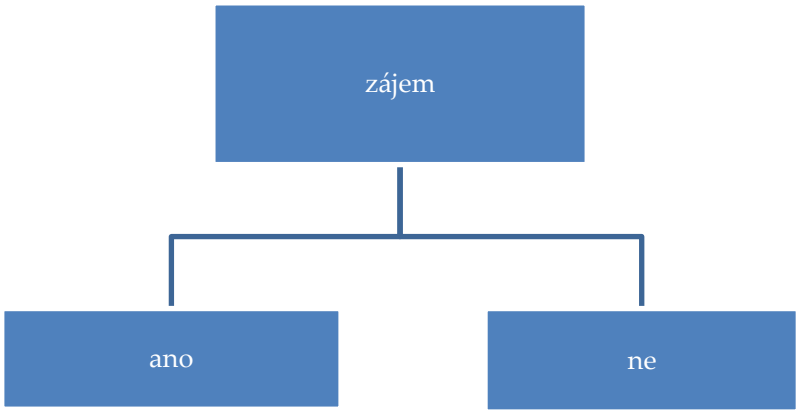

Operacionalizace hypotézy č. 6.

Osoby s I. stupněm invalidity mají větší zájem o práci v chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem, než osoby s II. stupněm invalidity.

- Proměnná - invalidita - varianty I. stupeň, II. stupeň, III. stupeň
- Proměnná – chráněné pracovní místo

Invalidita je ztráta či snížení pracovní neschopnosti. Vzniká buď jako následek vážného zdravotního onemocnění, nebo na základě úrazu.

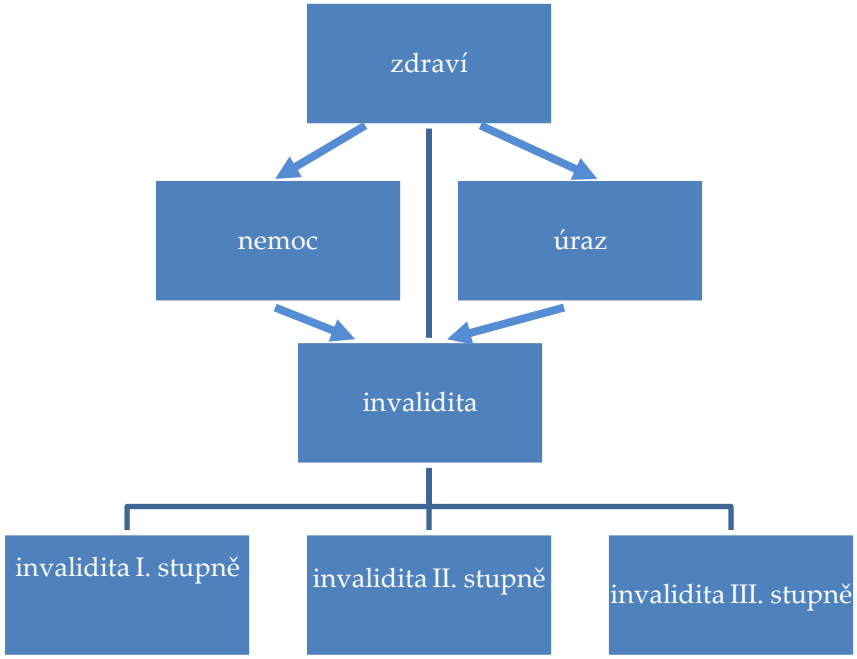

Chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě uzavřené písemné dohody s úřadem práce.

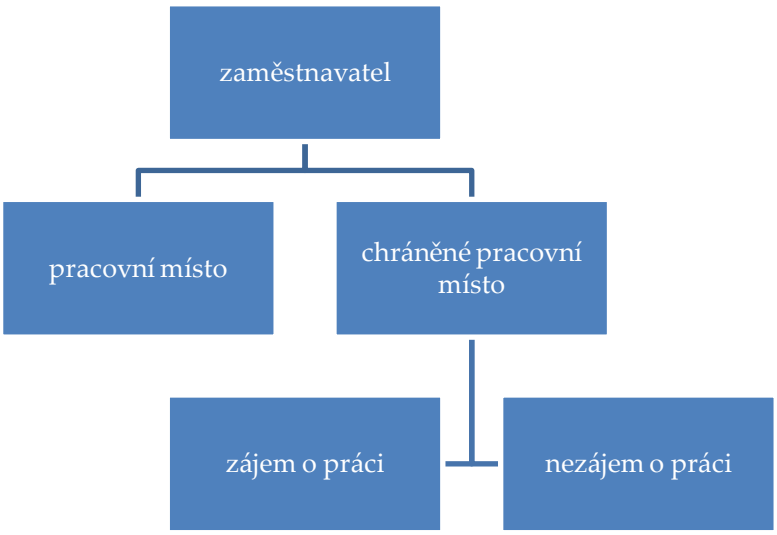

II. EMPIRICKÁ ČÁST

6 Metodika

6.1 Metodika sběru dat

Pro práci jsme využili techniku – sekundární analýzu dat poskytnutých z Úřadu práce v Bílovci. Analýza byla provedena na základě interních dat z databáze úřadu práce. Interní data byla zpracována dle poskytnutých informaci, které uvedli klienti Úřadu práce při žádostech o zprostředkování zaměstnání. Statistická data, která jsou vedena v elektronické podobě byla poskytnuta se souhlasem Úřadu práce v Bílovci. Potřebná data jsme získali z informačního počítačového programu OK práce.

Vávra (2010, s. 4 - 6) uvádí, že sekundární analýza dat je obrovská produkce dostupných dat. Výhodou je rozsah zdrojů, nízké náklady, nižší organizační náročnost, nové možnosti výzkumu. Limity jsou dostupnost vhodných dat, kvalit dat a omezení přístupu k datům.

6.2 Charakteristika výzkumného souboru

Našim základním výzkumným souborem byla data osob, která jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce v Bílovci. V žádostech o zprostředkování zaměstnání uvedly, že jsou osoby zdravotně znevýhodněné, či osoby, jimž

byl příslušnou správou sociálního zabezpečení přiznán stupeň invalidity I. nebo II. Data byla vybrána z databáze úřadu práce v měsíci prosinci 2016. Zadané podmínky byly vytvořeny na základě námi stanovených hypotéz. Ze stanovených hypotéz nám vyplynuly data potřebná pro naší analýzu. Na základě operacionalizace hypotéz byly stanoveny kategorie, které tvořily podmínky pro program OK práce. Všechna data jsme získali pomocí příkazu v jazyce SQL (Structured Query Language). Tento programovací jazyk jsme vkládali přímo do programového jazyka databáze OK práce. Pomocí tohoto jazyka jsme získali data v tabulce, které byly posléze převedeny do aplikace Microsoft Excel. Tabulka obsahuje informace o uchazečích o zaměstnání o jejich: věku, pohlaví, dosaženém vzdělání, stupni invalidity,výkonu povolání, dopravování do zaměstnání, pracovní činnost v chráněném pracovním místě. Informace uvedené v tabulce byly statisticky zpracovány a analyzovány, výsledky byly převedeny do grafů a tabulek.

7 Výsledky

V evidenci Úřadu práce v Bílovci bylo v době provádění analýzy dat 914 uchazečů o zaměstnání, z toho bylo v evidenci déle jak 6 měsíců 155 uchazečů, kteří uvedli, že jsou osobami zdravotně znevýhodněnými, či osobami, které mají přiznaný stupeň invalidity I. nebo stupeň invalidity II. (tabulka č.1).

Z analýzy dat jsme zjistili následující údaje.

Tabulka č. 1: Počty uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce v Bílovci

Počet uchazečů o zaměstnání	914
Z toho žen	428
Z toho mužů	486
Počet uchazečů o zaměstnání - OZZ, osoby s I. a II. stupněm invalidity	155
Z toho žen	69
Z toho mužů	86

Zdroj: autorka

Mezi uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci úřadu práce a ke své žádosti o zprostředkování zaměstnání doložili, že jsou osobou zdravotně znevýhodněnou, nebo osobou s přiznaným stupněm invalidity I. a II. stupně je 69 žen a 86 mužů. Celkem je to 14% z celkového počtu uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce v Bílovci.

Graf č. 1: Věková struktura uchazečů o zaměstnání

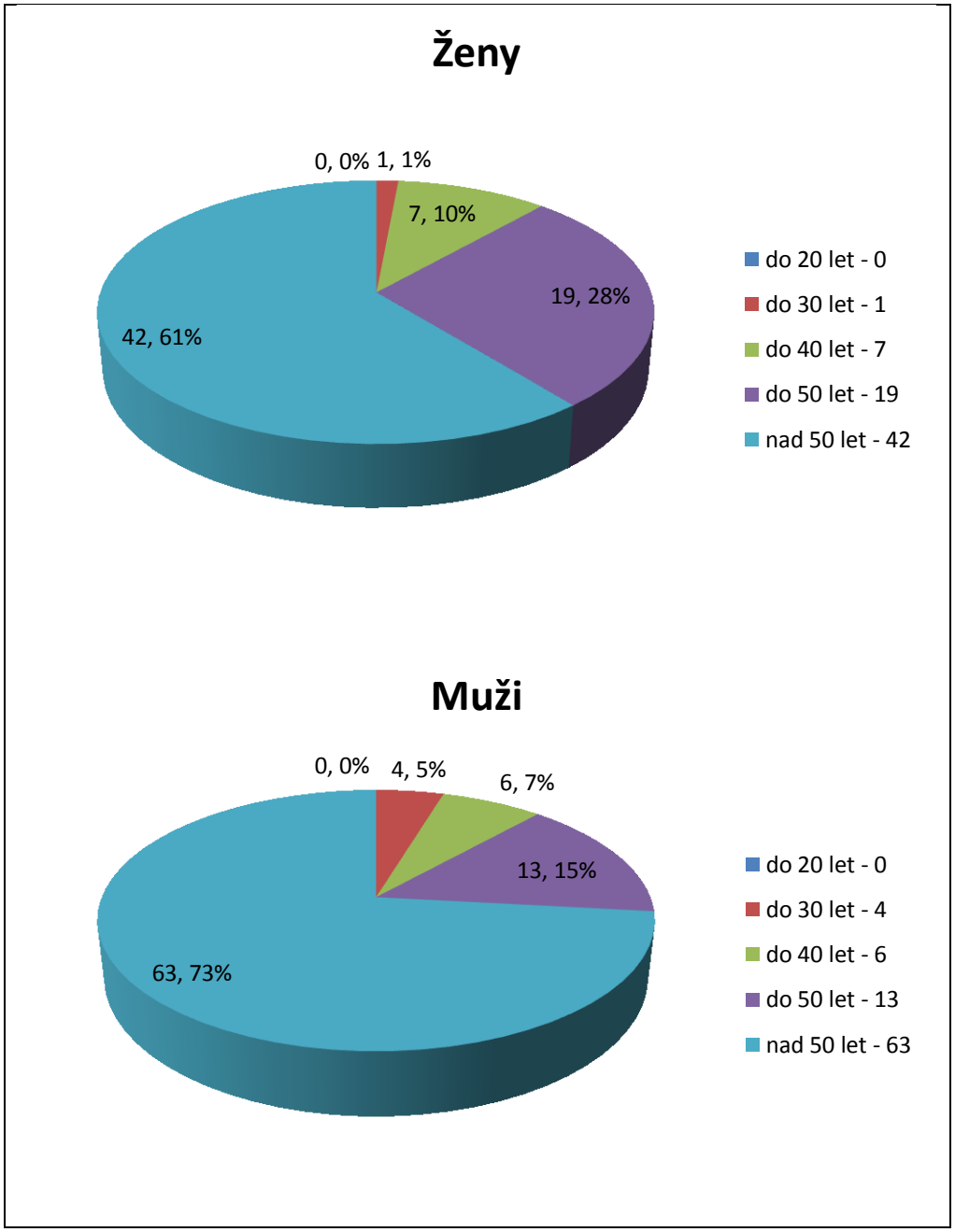

Zdroj: autorka

Největší podíl – nejpočetnější skupinu uchazečů o zaměstnání tvoří lidé ve věkové kategorii 50 a více let, dále jsou to uchazeči do 50 let a to jak v zastoupení žen i mužů. Ve věkové kategorii do 20 let není v evidenci uchazečů o zaměstnání žádný uchazeč. Ve věkové kategorii do 30 a do 40 let je v evidenci celkem 18 uchazečů o zaměstnání.

Graf č. 2: Nejvyšší dosažené vzdělání

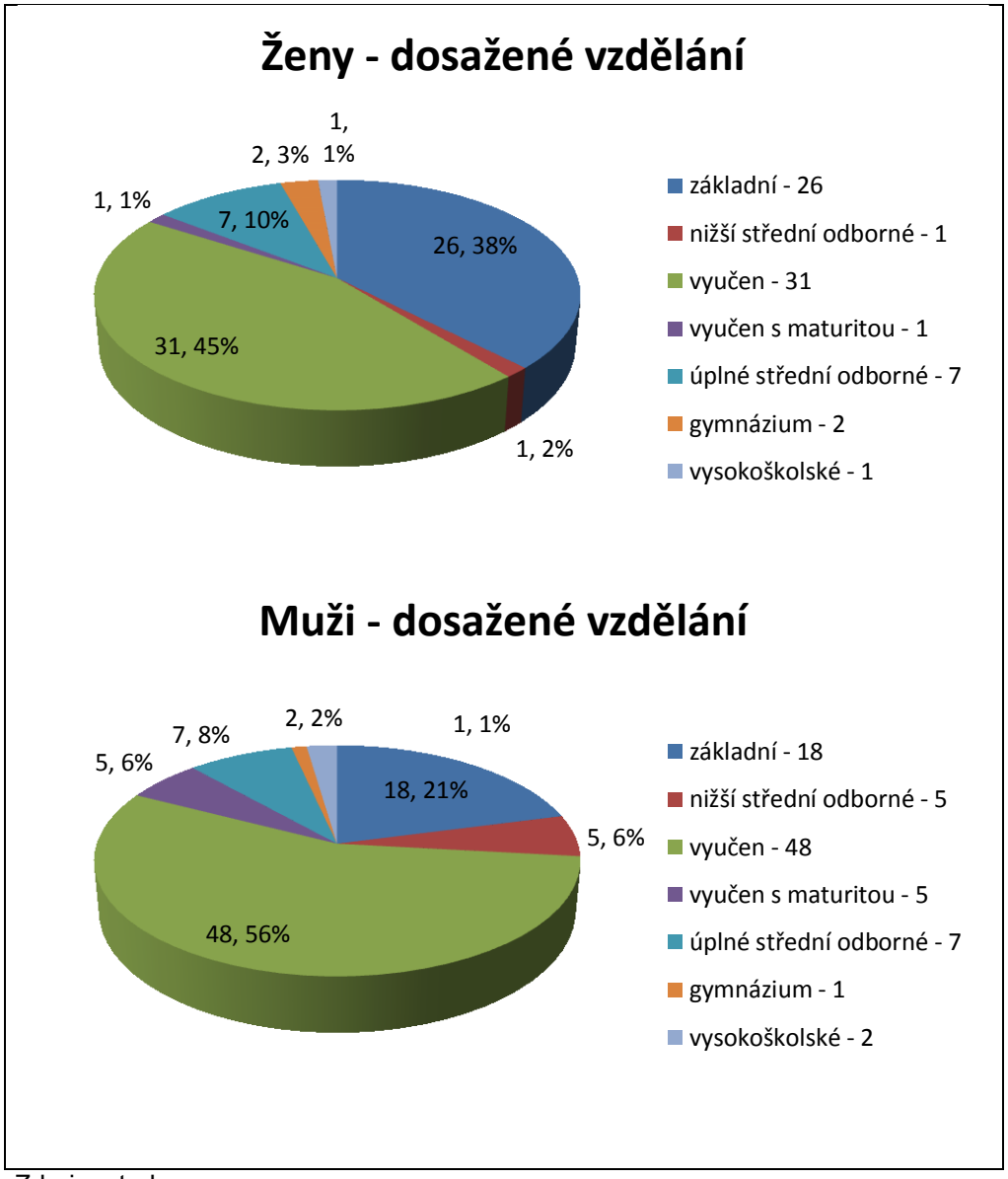

Zdroj: autorka

Z dat jsme zjistili, že nejmenší počet nezaměstnaných má vysokoškolské vzdělání a ukončené vzdělání na gymnáziu. Nejvyšší podíl zaujímají lidé s výučním listem a se základním vzděláním. Dále je nejvyšší dosažené vzdělání úplné střední odborné, vyučen s maturitou a nižší střední odborné.

Graf č. 3: Stupeň invalidity

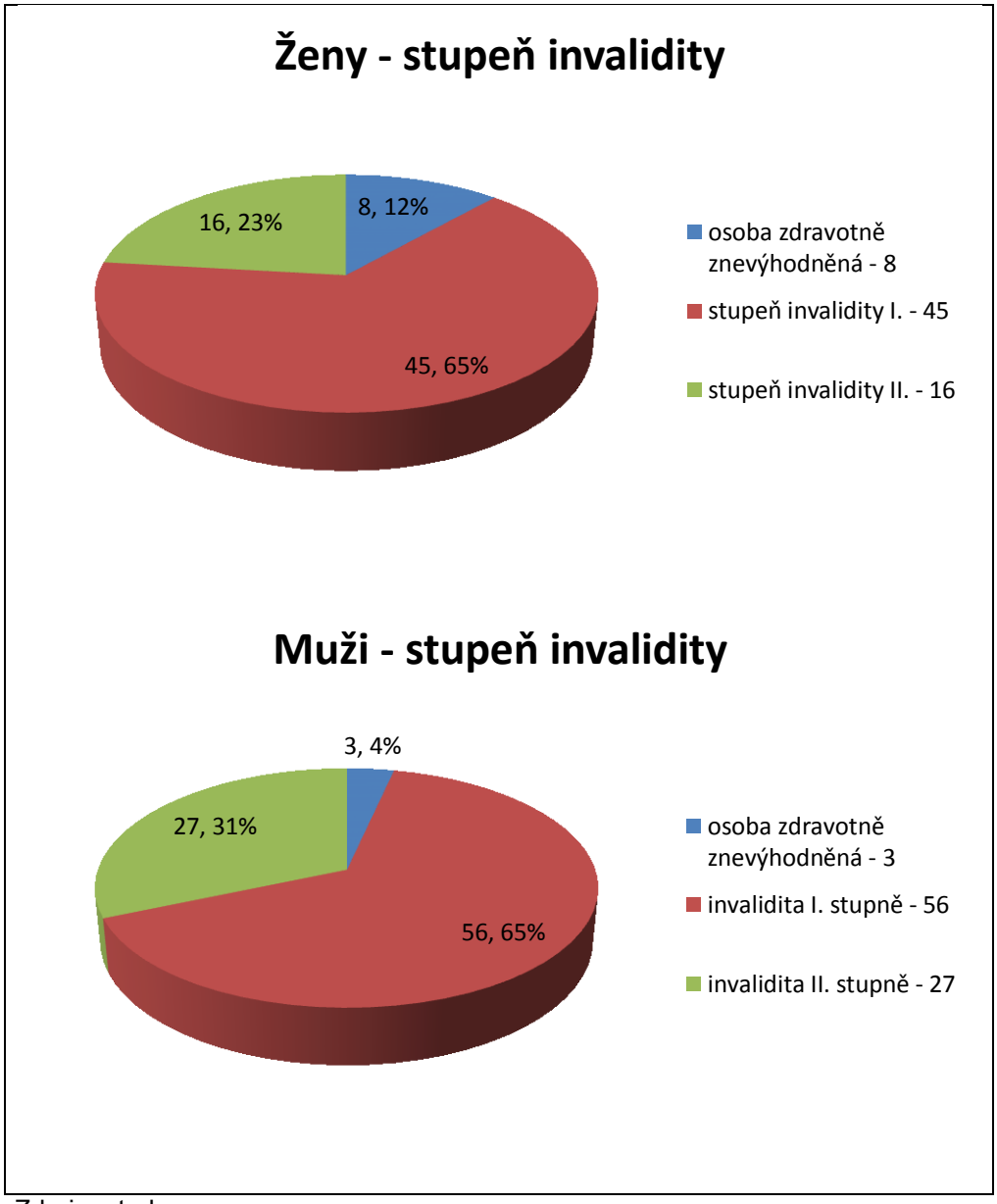

Zdroj: autorka

Z grafu je patrno, že největší procento mají osoby s I. stupněm invalidity. V žádostech o zprostředkování zaměstnání uvedli 3 muži, že jsou osobami zdravotně znevýhodněnými, tuto nevýhodu v žádosti uvedlo 8 žen. V evidenci úřadu práce je dále 27 mužů a 16 žen s přiznaným II. stupněm invalidity.

Graf č. 4 Zájem o vykonávání profese u osob zdravotně znevýhodněných

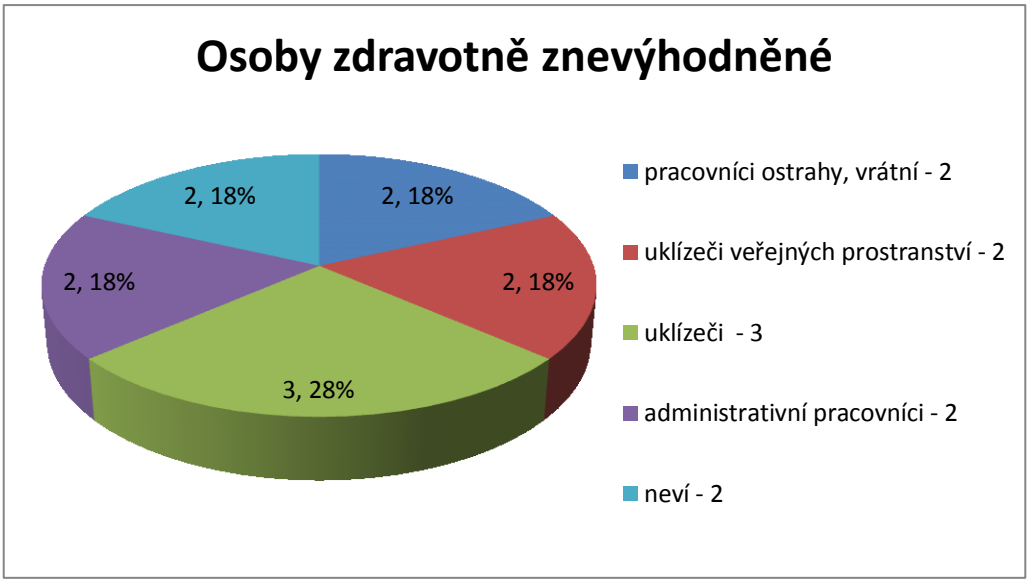

Zdroj: autorka

Zájem o vykonávání profese mají osoby zdravotně znevýhodněné o profesi uklízeče, uklízeče veřejných prostranství, pracovníky ostrahy a vrátné a dále také o vykonávání administrativní činnosti. Dva uchazeči neví, jakou činnost by chtěli vykonávali. Uvedené preferované činnosti patří k méně fyzicky náročnému zaměstnání.

Graf č. 5: Zájem o vykonávání profese u osob s I. stupněm invalidity

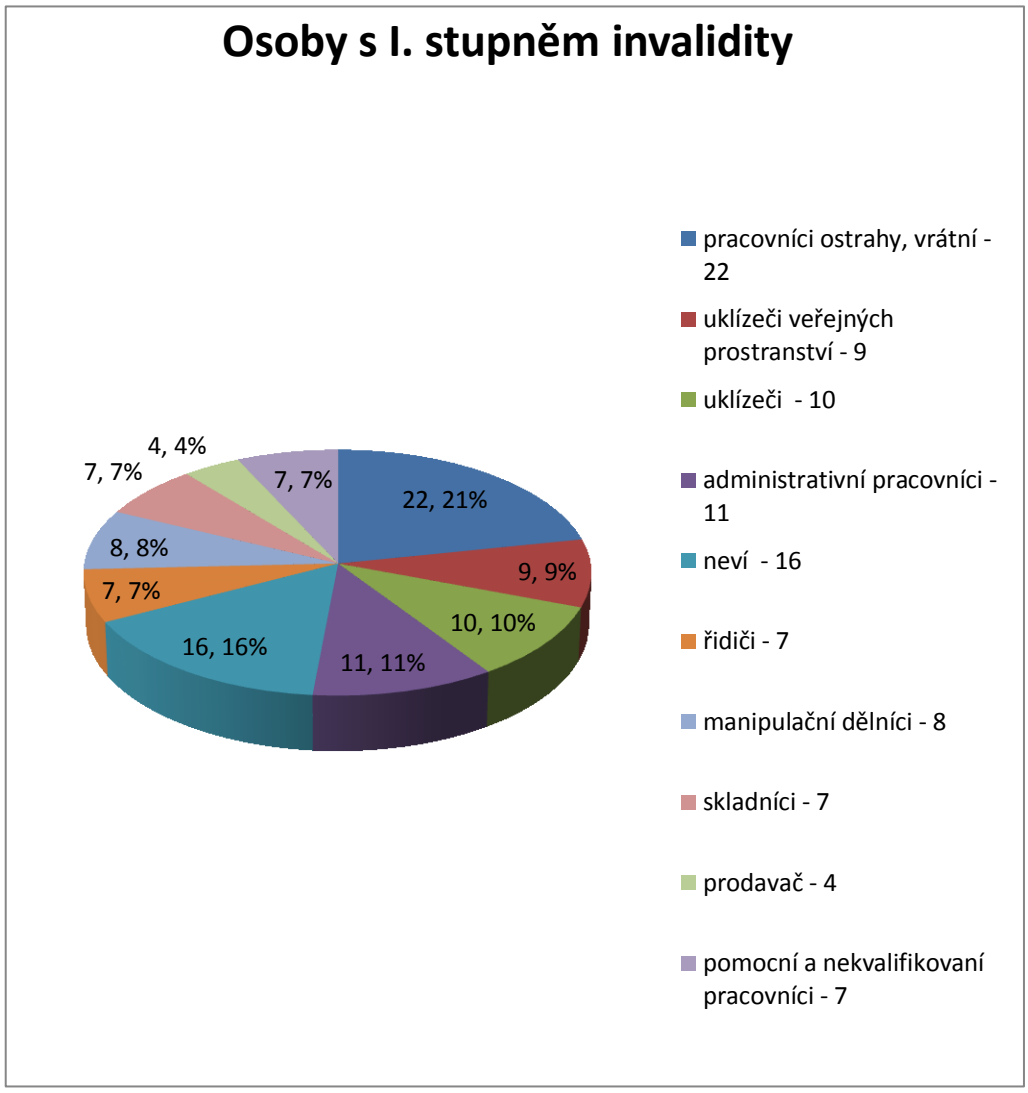

Zdroj: autorka

Uchazeči s přiznaným I. stupněm invalidity by chtěli nejčastěji vykonávat profesi pracovník ostrahy – vrátný. Z celkového počtu 16 % uchazečů neví jakou profesi by vykonávali. Osoby s I. stupněm invalidity by rády měly zájem pracovat na pozici uklízeče či uklízeče veřejných prostranství, 11 osob by se rádo věnovalo administrativní činnosti. I osoby s I. stupněm invalidity by rády pracovaly jako manipulační dělníci, skladníci či řidiči.

Graf č. 6: Zájem o vykonávání profese u osob s II. stupněm invalidity

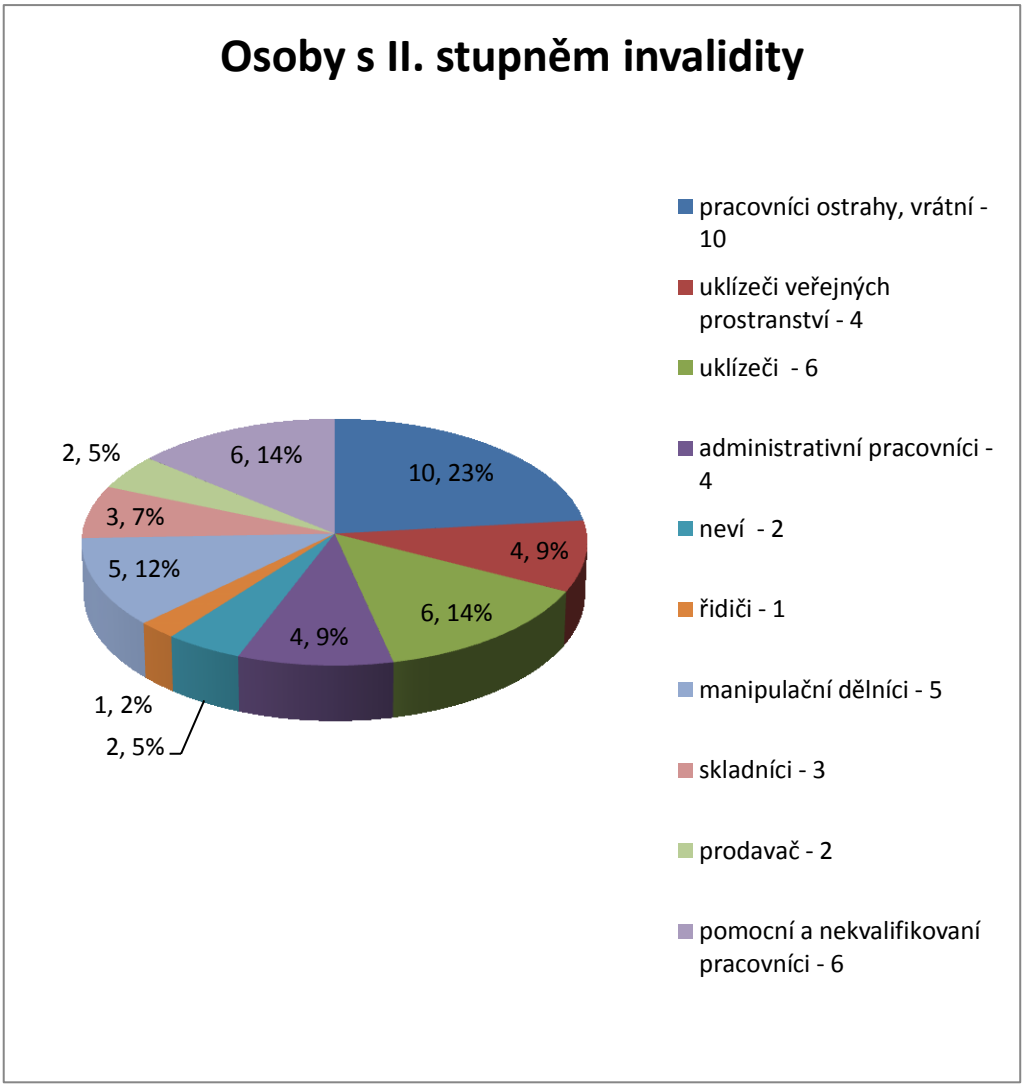

Zdroj: autorka

23% osob s II. stupněm invalidity by chtělo pracovalo na pozici pracovník ostrahy- vrátný. Osoby mají zájem pracovat na pozici uklízeč, uklízeč veřejných prostranství či jako pomocní nekvalifikovaní pracovníci. Osoby s II. stupněm invalidity by rády pracovaly i na pozici administrativní pracovník či manipulační dělník. Dvě z celkového počtu 43 osob neví na jaké pozici by v budoucnu pracovalo.

Graf č. 7: Zájem o dojíždění do zaměstnání

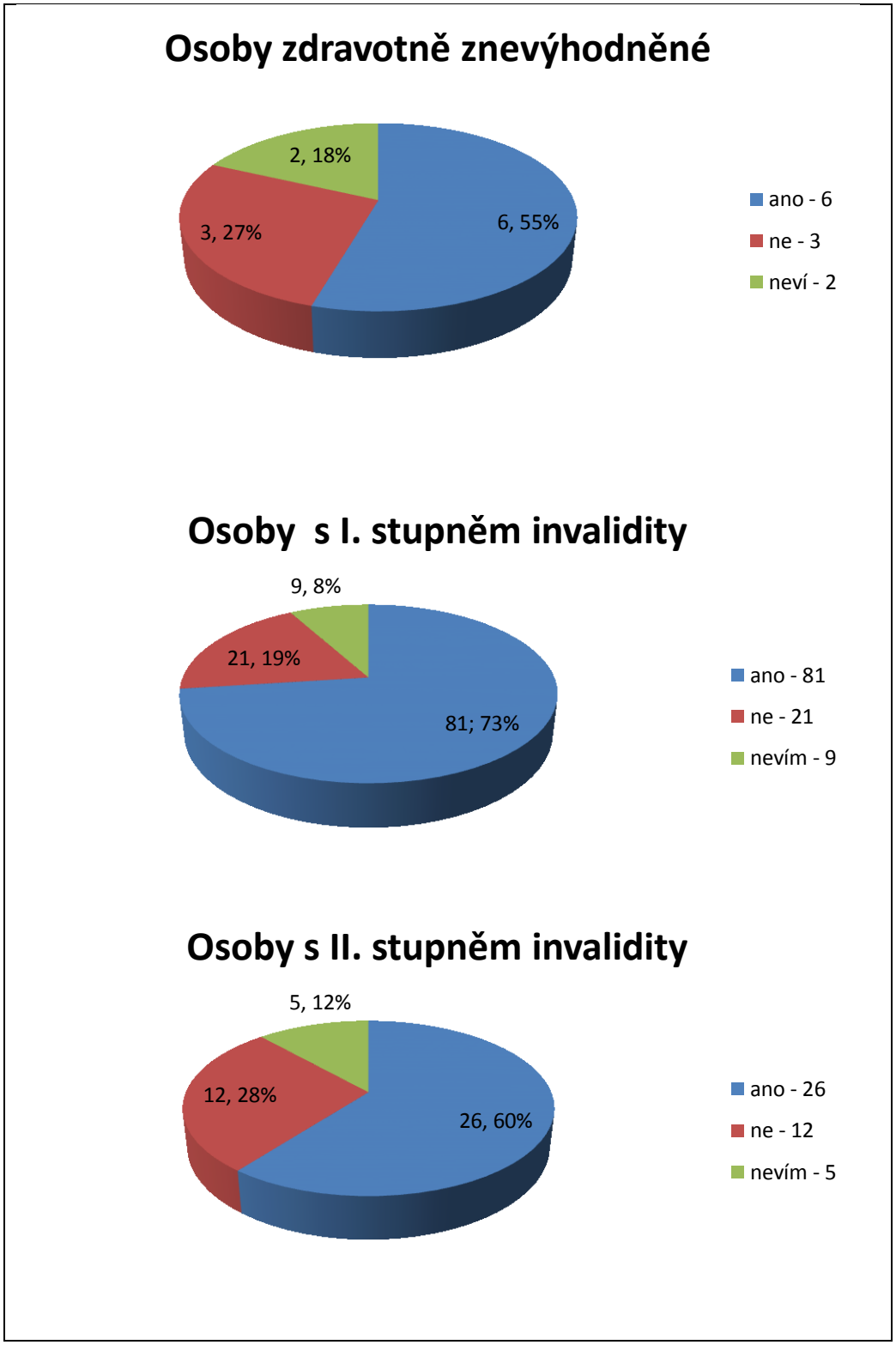

Zdroj: autorka

Více jak polovina zkoumaných uchazečů nemá problém se samostatně dopravovat do zaměstnání mimo místo svého bydliště.

Graf č. 8: Ochota pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec u osob zdravotně znevýhodněných

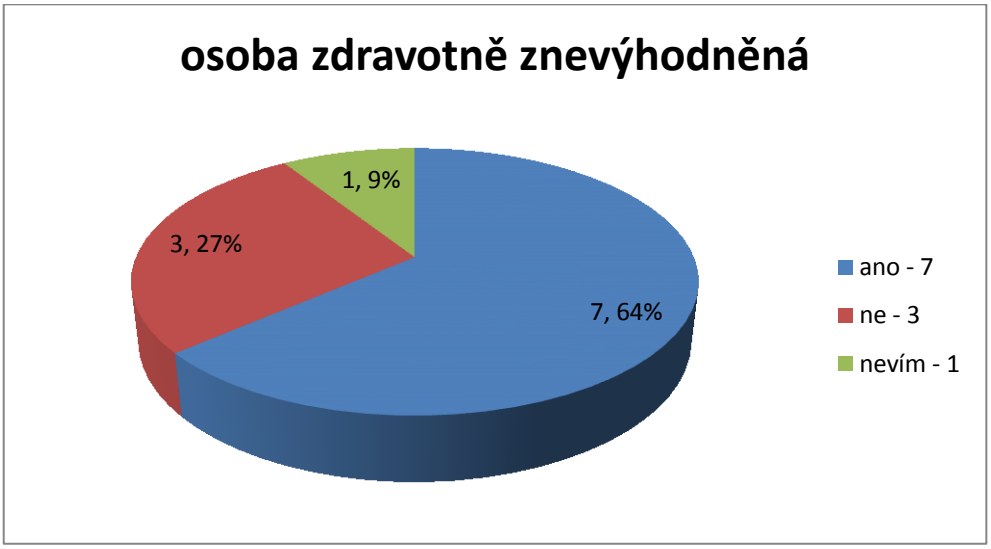

Zdroj: autorka

Z analýzy dat jsme zjistili, že 7 osob zdravotně znevýhodněných má zájem pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec. Tři osoby nemají zájem o tuto pracovní pozici a jedna osoba neví, zda by chtěla využít tuto možnost.

Graf č. 9: Ochota pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec u osob s I. stupněm invalidity

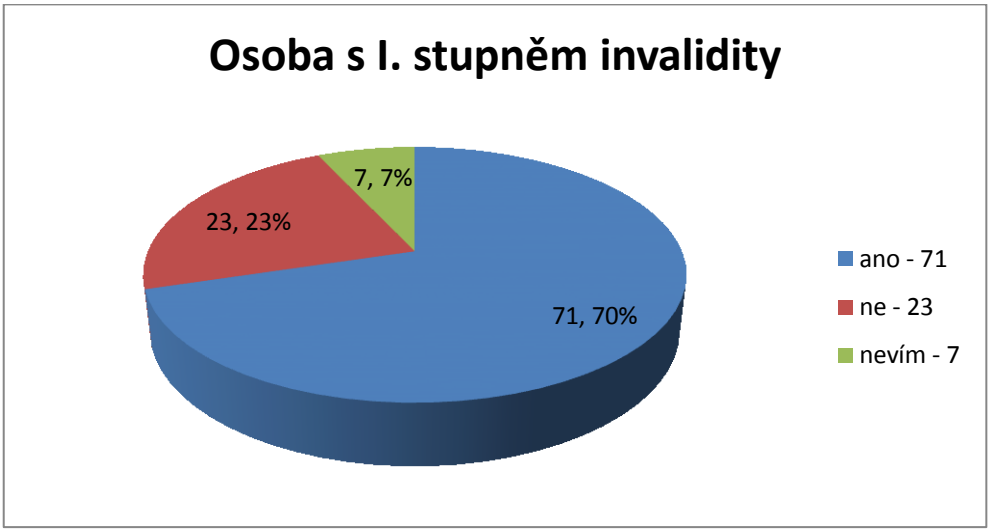

Zdroj: autorka

Z dostupných dat jsme zjistili, že 71 osob s I. stupněm invalidity má zájem pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec. Z celkového počtu 101 osob se stupněm invalidity I. nemá 23 osob zájem o tuto pracovní pozici, 7 osob neví zda by tato pozice byla pro ně vhodná.

Graf č. 10: Ochota pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec u osob s II. stupněm invalidity

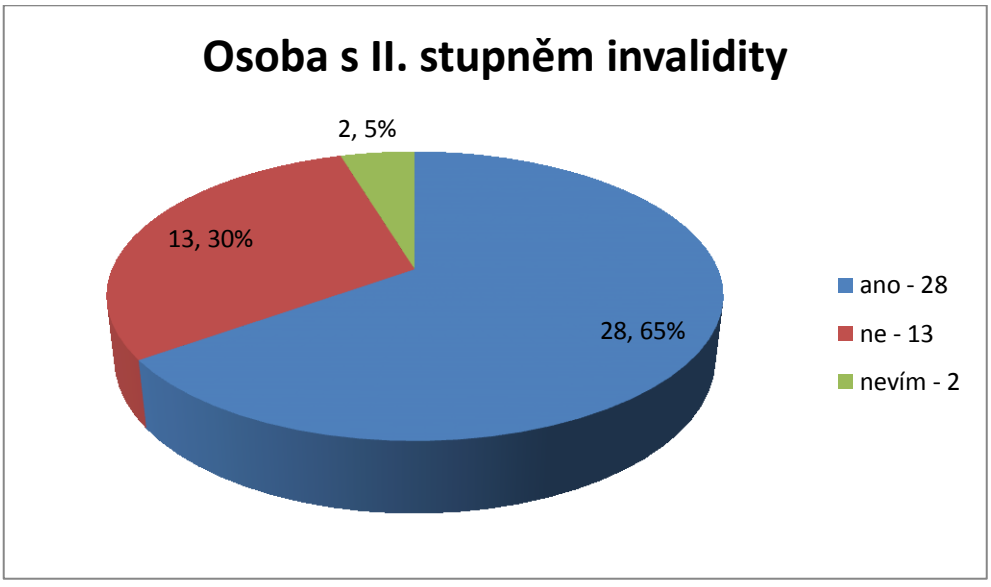

Zdroj: autorka

Z celkového počtu 43 osob, které jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání a mají přiznaný II. stupeň invalidity má 28 osob zájem pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec, 13 osob o tuto možnost zájem nemá a 2 osoby neví.

8 Diskuze

Diplomová bakalářská práce se zabývá možnostmi uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce. V teoretické části jsme si objasnili pojmy práce, nezaměstnanost, nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, osoba zdravotně postižená, invalidita, možnosti města Bílovce. Z teoretické části a z námi stanovených cílů práce jsme si vytýčili šest hypotéz.

H 1: Věková kategorie a osob zdravotně znevýhodněných, či osob se stupněm invalidity I. a II. nad 50. let je procentuálně více zastoupená než věková kategorie osob zdravotně znevýhodněných, či osob se stupněm invalidity I. a II. do 30 let.

Hypotéza byla potvrzena. Z grafu je patrno, že tato věková skupina je zastoupena více než v 60 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání z našeho analyzovaného souboru.

H 2: Čím vyšší vzdělání mají uchazeči o zaměstnání, tím méně je jich v evidenci úřadu práce.

Hypotéza byla potvrzena. V evidenci Úřadu práce v Bílovci je více jak 50 % uchazečů (osoby zdravotně znevýhodněné, osoby s I. a II. stupněm invalidity) s nižším stupněm vzdělání. Ženy z této skupiny mají základní vzdělání v 38 % a ve 45 % vlastní výuční list. Muži z této skupiny mají 21 % základní vzdělání a 56 % vlastní výuční list.

H 3: Osoby s přiznaným I. stupněm invalidity jsou v analyzovaném souboru více zastoupeny, než osoby s II. stupněm invalidity.

Hypotéza byla potvrzena. Osoby s I. stupněm zdravotního postižení zaujímají 65 % z celkového počtu osob analyzovaného souboru.

H 4: Osoby s I. stupněm invalidity mají větší zájem o dojíždění do zaměstnání , než osoby s II. stupněm invalidity.

Hypotéza byl potvrzena. Osoby s přiznaným I. stupněm invalidity mají větší zájem o dojíždění do zaměstnání než osoby s přiznaným II. stupněm invalidity.

H 5: Čím méně fyzicky náročné zaměstnání je uchazečům o zaměstnání nabízeno, tím větší zájem je o vykonávání tohoto zaměstnání .

Hypotéza byla potvrzena. Osoby zdravotně znevýhodněné a osoby se stupněm postižení I. a II. mají zájem o méně fyzicky náročné zaměstnání.

H 6: Osoby s I. stupněm invalidity mají větší zájem o práci v chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem, než osoby s II. stupněm invalidity.

Hypotéza byla potvrzena. V chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem mají větší zájem pracovat osoby s I. stupněm invalidity, než osoby s přiznaným II. stupněm invalidity.

Z námi získaných dat pomocí sekundární analýzy vyplývá, že nejvíce uchazečů o zaměstnání, kteří uvedli, že jsou osobami zdravotně znevýhodněnými, či osobami jenž byl přiznán stupeň invalidity I. a II. jsou ve věku 50 a více let. Další početnou skupinou jsou osoby ve věku do 50 let. Naše analýza potvrdila, že nejvíce postiženou skupinou nezaměstnanosti jsou osoby nad 50 let. V našem případě to jsou i osoby se zdravotním postižením nad 50 let. Z grafu je zřejmé, že většinu v této skupině zaujímají muži.

Při vzdělanostní struktuře našeho analyzovaného souboru je patrné, že největší podíl u evidovaných nezaměstnaných žen tvoří 38 % se základním vzděláním a 45 % žen je vyučených. Ve zkoumaném souboru je jen 1 uchazečka s vysokoškolským vzděláním. U mužů je nejvyšší podíl 56 % s výučním listem a se základním vzděláním je to 21 %. Jen 2 % (dvě osoby) mužů s vysokoškolským vzděláním jsou v našem analyzovaném souboru.

Analýza ukazuje, že 65 % našeho zkoumaného souboru žen i mužů jsou s přiznaným stupněm invalidity I. stupně, je to až tři krát více, než osoby s II. stupněm invalidity.

Jak vyplývá ze získaných dat u osob se zdravotním znevýhodněním zájem o vykonávanou profesi je rovnoměrný. Tyto osoby by měly zájem vykonávat činnosti v profesi uklízeč, uklízeč veřejných prostranství, pracovník ostrahy – vrátný a administrativní práce. Osoby s I. stupněm invalidity nejčastěji uvádějí zájem o vykonávání profesí pracovník ostrahy – vrátný, administrativní pracovníci, uklízeči, uklízeči veřejných

prostranství. Osoby s I. stupněm invalidity mají zájem pracovat i jako řidiči, skladníci či manipulační dělníci . 16 % uchazečů neví jakou pozici by v budoucnu chtěli rádi vykonávat. Osoby s II. stupněm invalidity by se rády uplatnily na pozici pracovník ostrahy – vrátný, uklízeči, uklízeči veřejných prostranství, administrativní pracovníci, pomocní a nekvalifikovaní pracovníci či manipulační dělníci. Námi analyzované osoby mají největší zájem pracovat na pozici pracovník ostrahy – vrátný a uklízeči či uklízeči veřejných prostranství. Tyto osoby i přes svůj hendikep mají zájem o manuální profese je to i tím, že tyto osoby disponují pouze se základním vzděláním či s výučním listem.

Více jak polovina uchazečů vlastní řidičské oprávnění a nemají problém s dojížděním do zaměstnání.

Z celkového počtu 11 osob zdravotně znevýhodněných má 7 osob zájem pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec. U osob s přiznaným I. stupněm invalidity má 70 % (71 uchazečů) o tuto pozici zájem. O tuto nabízenou možnost nemá zájem 23 % uchazečů. Osoby s přiznaným II. stupněm invalidity mají v 65 % zájem o toto nabízené pracovní místo. Z výsledků je zřejmé, že námi analyzované osoby mají zájem pracovat na chráněném pracovním místě v regionu Bílovce. Uchazeči mají zájem o vykonávání manuálních profesí, tak i profesí administrativního charakteru. Většina uchazečů z analyzované skupiny je ve věkové kategorii nad 50 let. Tito uchazeči se nacházejí v tzv. rizikové skupině a to jak z důvodu věku, nízkého stupně vzdělání, nezkušenostmi s novými technologiemi, tak i z

důvodu zhoršujícího se zdravotního stavu. Na stranu druhou mají tyto osoby velké zkušenosti a bohaté pracovní zkušenosti, které by rády předaly mladším kolegům. Nápomoci tomu může aktivní politika zaměstnanosti, ať už formou rekvalifikačních kurzů či vytvářením nových projektů.

8.1 Možnosti uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce

Diplomová bakalářská práce s názvem „Možnosti uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovce“. V teoretické i praktické části bakalářské práce jsou popsány aspekty osob zdravotně postižených a jejich možnosti a schopnosti působení na pracovním trhu. Osoby se zdravotním postižením mají díky svému handicapu omezené schopnosti při hledání vhodného pracovního umístění. Státní politika zaměstnanosti se tomuto tématu věnuje a snaží se svými prostředky těmto jedincům usnadnit přístup na pracovní trh. Jedním z prostředků je možnost rekvalifikačních kurzů či pracovní rehabilitace, které mají za úkol osoby připravit na nové pracovní uplatnění. Dále jsou to formy poradenství a asistence. Velkou pomocí jsou i finanční pobídkové částky, které jsou poskytovány zaměstnavatelům, kteří zaměstnají či už zaměstnávají osoby se zdravotním postižením. Úřad práce zaměstnavateli, který zřídí chráněné pracovní místo může poskytnou na základě dohody příspěvek na zřízení tohoto místa a to v částce: u osoby se zdravotním postižením maximálně 8 násobek průměrné mzdy v národním

hospodářství, pro osobu s těžším zdravotním postižením je to až 12 násobek této průměrné měsíční mzdy. Ve třetím čtvrtletí 2016 částka průměrné mzdy v národním hospodářství činila částku 27 000,-Kč. Pokud zaměstnavatel zaměstná více jak 10 osob se zdravotním postižením částka se zvyšuje a to na 10 násobek u osoby se zdravotním postižením a 14 násobek pro osobu s těžším zdravotním postižením. Úřad práce může také poskytnou roční příspěvek ve výši 48 000,-Kč na částečnou úhradu provozních nákladů chráněného pracovního místa. Úřad práce dále poskytuje zaměstnavateli , který zaměstnává na chráněném pracovním místě více jak 50 % osob se zdravotním postižením příspěvek formou částečné úhrady vynaložených prostředků na mzdy nebo platy, příspěvek se poskytuje až do výše 75 % skutečně vynaložených prostředků na mzdy či platy. Další možnou motivací pro zaměstnavatele jsou i daňové výhody a daňová zvýhodnění pro zaměstnané osoby se zdravotním postižením, či zaměstnavatele, který zaměstnává tyto osoby.

Z výsledků analyzovaného souboru, jsme zjistili následující:

- nejvíce zastoupeny jsou osoby ve věkové kategorii nad 50 let, tato věková kategorie je dle statistik nejvíce riziková, ale uchazeči mají mnohaleté pracovní zkušenosti i pracovní návyky.
- v analyzovaném souboru převyšují uchazeči s dosaženým základní vzdělání, vyučeni uchazeči, úplné střední odborné a vyučen s maturitou. Nejmenší podíl

tvoří absolventi gymnázií a uchazeči s vysokoškolským vzděláním.

- ze získaných dat vyplývá, že uchazeči mají zájem o méně fyzicky náročné pracovní pozice. Nejraději by pracovali jako pracovníci ochrany, uklízeči, uklízeči veřejných prostranství, administrativní pracovníci či jako manipulační dělníci.
- více jak polovina námi analyzovaného souboru nemá problém se samostatným dojížděním do zaměstnání.
- osoby zdravotně znevýhodněné, osoby s přiznaným I. stupněm invalidity i osoby s přiznaným II. stupněm invalidity mají ve více jak 65 % zájem o práci na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem.

Z výše uvedeného vyplývá, že osoby z analyzovaného souboru mají zájem o práci na chráněném pracovním místě zřízeném v regionu Bílovec. Samotné město Bílovec disponuje s nemovitým majetkem, který by se dal využít pro zřízení chráněných pracovních míst.

Při spolupráci města Bílovce, jiných organizace či firem s úřadem práce je velký předpoklad k tomu, aby osoby se zdravotním handicapem byly zaměstnány. Aktivní politika zaměstnanosti svými nástroji může těmto osobám znovu se zapojit do aktivního pracovního života.

Závěr

Pojem nezaměstnanost i přesto, že je druhá nejnižší v zemích Evropské unie, je jedním z nejvíce používaných slov v současné době. Spojuje se s stárnutím populace i s migrací. Výběr tématu byl ovlivněn mou pracovní profesí, věkem i bydlištěm. Cílem bakalářské práce bylo zjistit možnosti uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v regionu Bílovec. Dílčím cílem byl popis základních charakteristik pracovního potenciálu osob se zdravotním postižením. Výsledkem naší analýzy je, že klienti se chtějí uplatnit na stávajícím trhu práce. I s nižším stupněm vzdělání mají zájem o práci na chráněném pracovním místě vytvořené zaměstnavatelem. Rádi by se uplatnili jako uklízeči, uklízeči veřejných prostranství, nebo v manuálních činnostech, či činnostech administrativního charakteru. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti nabízí pro potencionální zaměstnavatele osob se zdravotním postižení poměrně velké množství finančních pobídkových zvýhodnění. Zaměstnavatelé zaměstnávající osoby se zdravotním postižení mají i další následné výhody podle zákona o dani z příjmu. Město Bílovec v současné době disponuje vhodnými nemovitostmi, které po stavebních úpravách by byly vhodné k vytvoření příznivých podmínek pro zaměstnání této skupiny osob. Více jak polovina osob analyzovaného souboru je i přes své zdravotní omezení ochotna dojíždět za prací a rovněž i trvale zvyšovat profesní kvalifikaci. I přes reálně příznivé podmínky pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením v regionu Bílovec zůstávají uvedené osoby i nadále v evidenci Úřadu práce v Bílovci.

Seznam literatury a dalších zdrojů

Bílovec (2016). *Závěrečné dokumenty*. Citováno dne 29.12.2016. Dostupné z : http://www.bilovec.cz/vismo/dokumenty

Česko, (1992*). Zákon o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*. Ostrava: Sagit.

Česko. (1995). *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.* Český Těšín: Poradce.

Česko. (2004). *Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.* Český Těšín: Poradce.

Česko. (2006). *Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.* Ostrava: Sagit.

Česko. (2006). *Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů*. Český Těšín: Poradce.

Česká unie pro podporované zaměstnávání (2015). *Zpráva.* Citováno dne 23.1.2017. Dostupné z http://www.unie-pz.cz

Český statistický úřad. (2007). *Závěrečná zpráva.* Citováno dne 20. prosince 2016. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/domov

Česká správa sociálního zabezpečení (2017). *Osoby zdravotně znevýhodněné.* Citováno dne 15.1.2017. Dostupné z http://www.cssz.cz/cz/ozz/

Barancová, H., & Dilongová, L., (2014). *Osoby se zdravotným postihnutím v práve Slovenskej republiky a Českej republiky.* Plzeň: Aleš Čeněk.

Bělina, M., (2014). *Pracovní právo.*Praha: C. H. Beck.

Buchtová, B., (2002). *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém.* Praha: Grada.

Bruthansova, D., & Jeřábková, V., (2012). *Možnosti řešení sociálních důsledků zdravotního postižení – synergické efekty a bílá místa současné právní úpravy*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Citováno dne 12.12.2016. Dostupné z http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_345.pdf

Doležel, R., & Vítková, M., (2007). *Zaměstnávání osob se zdravotním postižením: příručka pro zaměstnavatele k projektu OPR LZ.* Brno: Paido.

Duková, I., Duka, M. &Kohoutová, I., (2013). *Sociální politika.*Praha: Grada Publishing a.s.

Geist, B., (1992). *Sociologický slovník.* Praha: Victoria Publishing, a.s.

Grudzińská, A., (2012). *Nezaměstnanost a její psychologické dopady na osoby se zdravotním postižením*. Praha: Nová forma.

Heczková, M., & Hutář, J., (2012). *Nebojte se zaměstnávat lidi s handicapem.* Praha: Asociace poraden pro osoby se zdravotním postižením ČR.

Hrdá, J. a kol., (2007). *Zaměstnávání lidí se zdravotním postižením.* Praha: Jedličkův ústav.

Jandourek, J., *Sociologický slovník.* 2007, Praha: Portál, s.r.o.

Kazdová, H., & Bubeníčková, H., (2010). *Pracovní rehabilitace pro osoby se zdravotním postižením.* Praha: Beck.

Komendová, J., (2008). *Vymezení osob se zdravotním postižením pro účely pracovněprávních předpisů.Právní rádce.* Praha: Economia.

Komendová, J., (2009). *Pracovní podmínky osob se zdravotním postižením*. Ostrava: KEY Publishing.s.r.o.

Krejčířová, O., a kol., (2005). *Problematika zaměstnávání občanů se zdravotním postižením.* Praha:Rytmus.

Krhutová, L., (2005). *Občané se zdravotním postižením a veřejná správa.* Olomouc: Univerzita Palackého.

Kuchta, Z., (2006). *Stručné dějiny města Bílovce*. Bílovec: Město Bílovec.

Kuchta, Z., (2009).*Významní rodáci a osobnosti Bílovecka*. Bílovec: Město Bílovec.

Liška, V., (2004). *Makroekonomie*.2.vydání. Praha: Profesional Publishing.

Matoušek, O. a kol (2005). *Sociální práce v praxi.* Praha: Portál s.r.o.

Michalík, J., (2011). *Zdravotní postižení a pomáhající profese.* Praha: Portál.

MPSV ČR. (2016). *Zpráva z úřadu práce*. Citováno dne 3.ledna 2017. Dostupné z http://portal.mpsv.cz/upcr/oup

Opatřilová, D., & Procházková, L., (2011). *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita.

Procházková, L., (2014). *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením – současné trendy v České republice a v zahraničí*: Brno: Masarykova univerzita.

Rytmus (2016). *Aktuality.* Citováno dne 2.1.2017. Dostupné z http://www.rytmus.org/aktuality

Sociální pracovníci, (2014). *Sociální práce na ÚP- podklady.*Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Svěrák, Z., & Uhlíř. J., (1980). *Princové jsou na draka.* Citováno dne 2.1.2017. Dostupné z http://ceskatelevize.cz/porady/131979-princove-jsou-na -draka

Stránský, J., (2012). *Pojem závislá práce a jeho význam pro vymezení předmětu pracovního práva*. Brno: Masarykova univerzita. Citováno dne 12.12.2016. Dostupné z https://www.law.muni.cz/sborniky/pracpravo2012/files/003.html

Vávra,M., Čížek, T., (2010). *Sekundární analýza socioekonomických dat a zdroje dat.* Praha: Laboratoř sociálně-vědních výzkumů. Citováno dne 28.12.2016. Dostupné z http://www.lsvv.eu/workshop/vavra_cizek/vavra_cizek_zdroje_dat.pdf

Veselá, J.,(2006). *Sociologický výzkum a jeho metody*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

Seznam zkratek

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
KOP	Kontaktní pracoviště
MSK	Moravskoslezský kraj
OK PRÁCE	Softwarový program
OZP	Osoba zdravotně postižená
OZZ	Osoba zdravotně znevýhodněná
ÚP	Úřad práce

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 : Počty uchazečů o zaměstnání na KoP Bílovec

Seznam grafů

Graf č. 1: Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Graf č. 2: Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č. 3: Stupeň invalidity

Graf č. 4: Zájem o vykonávání profese u osob zdravotně znevýhodněných

Graf č. 5: Zájem o vykonávání profese u osob s I. stupněm invalidity

Graf č. 6: Zájem o vykonávání profese u osob s II. stupněm invalidity

Graf č. 7: Zájem o dojíždění do zaměstnání

Graf č. 8: Ochota pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec u osob zdravotně znevýhodněných

Graf č. 9: Ochota pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec u osob s I. stupněm invalidity

Graf č. 10: Ochota pracovat na chráněném pracovním místě zřízeném zaměstnavatelem v regionu Bílovec u osob s II. stupněm invalidity